

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik XI.

Celovec, petek, 20. januar 1956

Štev. 3 (717)

Popolna zmeda pri sodiščih glede slovenščine kot enakopravnega uradnega jezika

Pred okrajnim sodiščem v Celovcu je bila v sredo ponovno obravnava v zadevi tožbe, ki jo je šentjakovski župnik Karicelj vložil proti odgovornemu uredniku našega lista, ker se čuti žaljenega v svoji časti vsled dopisa iz Št. Jakoba v Rožu, katerega smo objavili lani meseca junija pod naslovom »Komu naj koristijo takega?«. Ob tej priložnosti se je obtoženi urednik odzval na njegov pravni zastopnik, kakor že na prvi obravnavi, tudi tokrat skliceval na določila državne pogodbe in zahteval slovensko obravnavo. Sodnik dr. Kugler je najprej izrazil mnenje, da Celovec kot skoraj popolnoma nemško mesto ne spada pod jezikovno mešano ozemlje, za katero da velja določilo o manjšinski zaščiti, naposled pa je na pripombo obtoženčevega zastopnika, da gre tukaj za okrajno sodišče, v katerega pristojnost spada precejšen del celovškega okraja, ki je brez dvoma jezikovno mešano ozemlje, obravnavo odložil za nedoločen čas in predložil zadevo v nadaljnje ukrepanje prezidiju deželnega sodišča.

To dejstvo je zadostovalo, da se je v vrstah nepopolnopravnih šovinistov sprožil pravi val strupenih izlivov na račun pripadnika slovenske narodne manjšine na Koroškem, ki je pred sodiščem zahteval pravico, ki mu pristaja po zakonu in ustavi. Treba je tukaj izrecno poudariti, da dajejo neodgovornim elementom možnost za nekažnovano rovarjenje proti obstoječim zakonom dejanske razmere, ki trenutno še vladajo na Koroškem. In eden izmed teh primerov je nedvomno tudi vprašanje slovenščine kot enakopravnega uradnega jezika, saj se je v zadnjih mesecih ponovno dovolj jasno pokazalo, da vlada glede tega določila — čeprav je brez posebne izvedbene zakonodaje neposredno uporabljiva in potemtakem izvršna — največje zmešnjave zlasti pri sodiščih.

V nasprotnem primeru se pač ne bi moglo dogajati, da bi se sodnik pri celovškem okrajnem sodišču na zahtevo po slovenski obravnavi izgovarjal, da še nima tozadevnih navodil in da se sploh še ni dovolj temeljito bavil s členom 7 državne pogodbe, ki vsebuje določila o manjšinski zaščiti. Prav tako bi bilo nemogoče tudi izbegavanje, da določilo glede slovenščine kot enakopravnega uradnega jezika pred celovskim okrajnim sodiščem ni veljavno, ker je Celovec pač »nemško mesto«. Še najmanj pa bi bilo možno, da bi obtoženec slovenske narodnosti moral slišati iz ust sodnika, da ne razume zahteve po slovenski obravnavi, ko pa obtoženec izvrstno obvlada tudi nemški jezik.

Tako pa se je dogodilo eno kot drugo in zgodilo se je še več. Na pritožbo obtoženca, ki pri okrajnem sodišču ni našel razumevanja za slovensko obravnavo, je prezidij deželnega sodišča odločil v tem smislu, da ima obtoženec pravico predlagati delegacijo drugega sodišča, ker da pri celovškem sodišču nimajo slovenščine zmožnega sodnika. Da pa je zmešnjava popolna, je bil tozadevni predlog, vložen na osnovi odločbe deželnega sodišča v Celovcu, odklonjen — tokrat od višjega deželnega sodišča v Grazu.

Nadalje je posledica neurejenosti in nejasnih razmer tudi v tem, da pošilja sodišče tožiteljem in obtožencem obvestila ter pozive, kakor tudi sklepe in odločbe

v nemškem jeziku, čeprav so bile tožbe ali pritožbe vložene v slovenskem jeziku. Odnosno so obtoženci s sklicevanjem na veljavne državne zakone zahtevali slovensko obravnavo.

Poseben primer in zadeva zase pa je slučaj, ko je obtoženec slovenske narodnosti, ki mu je bila pri okrajnem sodišču v Borovljah odklonjena zahteva po slovenski obravnavi, proti temu odrekanju po zakonu zajamčene pravice vložil pritožbo, seveda v slovenskem jeziku. Čeprav vemo, da je pri okrajnem sodišču v Borovljah sodnik, ki obvlada slovenski jezik in da je sam Slovenec po rodu, je sodišče poslalo obtožencu poziv, naj svoji v slovenskem jeziku vloženi pritožbi v svrhu nadaljnjega poslovnega obravnavanja priloži prevod v nemškem jeziku.

Dejstva torej kažejo, da si sodišča nikakor niso na jasnem, kako naj bi enakopravnost slovenščine kot uradnega jezika izgledala v praksi. Za to bi bilo nujno in skrajni čas, da bi vlada, ki je odgovorna za take stvari, končno poskrbela za potrebna navodila uradom in sodiščem. Le tako bi se izognili kvarnim posledicam, ki na eni strani kratijo osnovne pravice državljanov slovenske narodnosti, na drugi strani pa omogočajo šovinističnim krogom, da nadaljujejo svojo hujskaško in protislovensko gonjo in s tem onemogočajo pomiritev v deželi.

Velesile naj prenehajo z atomskimi poskusi

V zvezi s poročili, da pripravljajo ZDA v Pacifiku nove poskuse z vodkovo bombo, je indijski delegat v OZN Krišna Menon pred svojim nedavnim odhodom iz New Yorka na tiskovni konferenci pozval Ameriko in Sovjetsko zvezo, naj se sporazumeva o prenehanju poskusov z

atomskim orožjem. Te dni pa je podoben poziv velesilam izrekel tudi indijski ministrski predsednik Nehru. Nedavno je prišlo — je dejal indijski državnik — do eksplozije vodikove bombe v Sovjetski zvezi, zdaj pa se pripravlja nova na Pacifiku. Govorili smo o miru, delali za mir ter formulirali pet načel koeksistence, toda vse, kar smo storili, je brez pomena, če vodikova bomba nadaljuje svojo strahovito pot.

Šesta petletka v Sovjetski zvezi

V Sovjetski zvezi se vse od Oktobrske revolucije naprej razvija gospodarstvo načrtno, po petletnih planih. Pretekli teden je bil objavljen osnutek šestega petletnega plana. V osnutku smernic je ugotovljeno, da so bile obveznosti petega petletnega plana za razvoj narodnega gospodarstva ZSSR uspešno izpolnjene in da se je industrijska proizvodnja v zadnjih petih letih dvignila za 85 %. Z žitom zasejano področje v letu 1955 je bilo za 24 milijonov ha večje od leta 1950, narodni dohodek SZ pa se je povečal za 68 odstotkov.

Osnutek za šesti petletni plan nadalje predvideva za gotovitev dviga proizvodnih sil in dvig narodnega gospodarstva na višjo tehnično raven.

Osnovne naloge novega petletnega načrta v industriji so nadaljnji razvoj industrije železa in jekla, nafte, premoga in kemičnih proizvodov, nagla graditev električnih central in krepitev strojegradnje. Proizvodnja blaga za široko potrošnjo se mora dvigniti za 60 odstotkov.

Predvideno pa je tudi, da se bo v šestem petletnem planu začelo znatno uporabljati atomske energije v miroljubne namene, tako, da bodo do leta 1960 postavljene atomske električne centrale s skupno zmogljivostjo 2,5 milijona kWh električne energije.

Nadalje priporoča osnutek sodelovanje v industriji, to je proizvodnjo standardnih in enotnih delov v specializiranih tovarnah, ki morajo biti smotrno

razporejene v raznih gospodarskih področjih dežele. Za kmetijstvo pa je rečeno, da bo skupen donos žita leta 1960 znašal 180 milijonov ton in bodo v ta namen obdelali 30 milijonov ha ledine.

Kakor osnutek nadalje pravi, bo skupna vrednost državnih kapitalnih investicij v gospodarstvo ZSSR v prihodnjih letih znašala 990 milijard rubljev, kar pomeni 67 odstotkov več kakor v peti petletki. 55 milijonov delavcev bo predvidoma zaposlenih v industriji. Realne mezde in plače delavcev in nameščencev se bodo povečale povprečno za 30 odstotkov. Zgrajenih bo tudi 205 milijonov kvadratnih metrov stanovanj.

Sovjetska zveza se zanima za Latinsko Ameriko

Ministrski predsednik SZ Bulganin je odgovoril uredniku ameriške revije »Vision«, da želi Sovjetska zveza diplomatske stike tudi s tistimi deželami Latinske Amerike, s katerimi jih doslej še nima. Poudaril je tudi, da so možnosti dane, da se razvije trgovina med SZ in Latinsko Ameriko ter da sodeluje SZ na vselej-mih v teh deželah. Bulganin je še poudaril, da sloni zunanja politika Sovjetske zveze na spoštovanju suverenosti vseh držav, na načelu koeksistence.

Washingtonski krogi presojajo te Bulganinove izjave kot prvo izpodkopavanje severnoameriških pozicij v Južni Ameriki.

Italijanski protesti proti preganjanju partizanov

Na nedavnem kongresu furlanskega odporniškega gibanja v Vidmu so bivši partizani te italijanske pokrajine ostro protestirali proti klevetniškemu in protizakonitemu preganjanju odporniškega gibanja v Italiji. V resoluciji, ki so jo sprejeli na kongresu, so poudarili, da bo italijanska demokracija ogrožena vse dotlej, dokler bodo s procesi in klevetniškimi kampanjami preganjali tiste, ki so s svojo borbo ponovno priborili Italiji svobodo. V tej zvezi so še posebej protestirali proti nedavnemu procesu in obsodbi štirih bivših partizanov — pripadnikov briško-beneške čete in proti obravnavi, ki jo nameravajo italijanske oblasti izvesti še proti drugim pripadnikom te partizanske edinice. Furlanski partizani so se v svoji resoluciji zavzeli tudi za vzpostavitev priateljstva z narodi onstran meje, predvsem pa s partizani in ljudstvom sosedne Jugoslavije.

Tudi na kongresu Socialdemokratske stranke za gorjsko pokrajino so označili nedavni protipartizanski proces v Vidmu za blatenje vsega italijanskega odporniškega gibanja.

Eisenhower poudarja potrebo po ojačanju obrambnih sil

Ameriški predsednik Eisenhower je v ponedeljek predložil ameriškemu kongresu proračun vlade za finančno leto 1956 — 1957, ki se prične prvega julija tega leta. Proračun predvideva pri izdatkih, ki znašajo 65,9 milijarde dolarjev, in prijemkih v višini 66,3 milijarde dolarjev 400 milijonov dolarjev presežka. V svoji proračunski poslanici opozarja Eisenhower na to, da bo 64 procentov vseh izdatkov, to je 42,4 milijarde dolarjev v primerjavi z 41,4 milijarde dolarjev v letu 1955 uporabljenih za varstvo in obrambo narodov.

V svoji proračunski poslanici je predsednik Eisenhower obžaloval, da Sovjetska zveza doslej ni pokazala dosti volje do razorožitve, ki bi pod nadzorstvom določenih komisij lahko bila izvedljiva.

Velika slavnost v Kairu ob razglasitvi ustave

General Nagib, ki je julija 1952. leta vodil skupino revolucionarnih oficirjev in izvedel vojaški preobrat v Egiptu, je pregnal bivšega kralja Faruka in njegovo vladno ter junija 1953 proglasil Egipt za republiko. Sam je s tem postal predsednik republike, obenem pa obdržal svoj položaj kot ministrski predsednik.

Novo vladno so sestavljali v glavnem člani tako imenovanega revolucionarnega komiteja, ki je imel nalogo, da pripravi razglasitev republike ter izdela osnutek nove ustave.

Ze takoj po državnem udaru so članski napovedali triletno prehodno obdobje in obljubili egiptskemu narodu, da bodo za tem sprejeli novo ustavo in razpisali nove volitve. Naser, ki je za Nagibom prevzel predsedniško mesto, je napoved revolucionarnega komiteja uresničil.

Dobra tri leta po državnem udaru je bila v ponedeljek pred bivšo kraljevo palačo na Trgu republike v Kairu razglašena nova ustava. Na trgu so postavili velikanski šotor za 250 000 ljudi, ki so prispeli iz vseh delov Egipta na to veliko revolucionarno slavnost. Ustavo je ljudstvu razglasil ministrski predsednik Naser sam.

Z novo ustavo je v Egiptu uveden predsedniški sistem, zakonodajna oblast pa je zapupana skupščini. V nasprotju s staro ustavo iz 1953. leta, ki je bila izdelana po vzoru belgijske, nova ustava ni posnetek tujih ustav. V prvem delu ustave je rečeno, da je Egipt arabska dežela in da so Egipčani arabski narod.

Državni režim je republikanski in demokratičen. Suverenost izvira iz naroda. Uradni jezik je arabski, državna religija pa islam. Vsi Egipčani so enakopravni. Ustava vzpodbuja k gradnji narodnega gospodarstva in hoče doseči vzkladitev med privatno in javno gospodarsko dejavnostjo. Nova ustava ščiti tudi privatno lastnino, določa pa tudi maksimum zemljiške posesti, podpira zadrugištvo, ščiti mladino pred izkoriščanjem, zagotavlja pomoč bolnim in onemoglim. Poudarjena pa je tudi vloga ženske v družini in družbi.

Ustava jamči svobodo misli in znanstvenega raziskovanja. Z njo je tudi dana svoboda tisku in publikacijam v soglasju z zakonito pravico naroda kot celote.

Predsednika volijo za dobo 6 let. Predsednik je lahko tudi vrhovni poveljnik vojske, lahko sklepa sporazume in pogodbe, ki jih ratificira skupščina. Predsednik ima pravico, da z dovoljenjem skupščine razpiše plebiscit o najvažnejših problemih ljudstva.

23. julija 1956 bo splošni plebiscit o dveh vprašanjih, o izvolitvi predsednika republike in za ustavo ali proti njej, ki bo začela veljati, ko jo bo narod na plebiscitu odobril.

Vsi, ki so pričakovali, da bo proglasitev ustave in obnova parlamentarnega režima nudila bivšim politikom možnost sodelovanja v politiki in vladi, so se zmotili. Tudi stare, propadle stranke so prepovedane. Proglasitev ustave pomeni pomemben korak za Egipt in krepi ugled mlade republike.

Vprašanje ziljskih planin na seji deželne vlade

Za prihodnja pogajanja bodo potrebne skrbne priprave — Pritegniti bo treba tudi zastopnike ziljskih kmetov

Na svoji zadnji seji, ki je bila minuli torek, je koroška deželna vlada pod predsedstvom deželnega glavarja Wedeniga porovno obravnavala vprašanje ziljskih planin. Zastopniki Avstrije, ki so se lani decembra udeležili avstrijsko-italijanskih pogajanj v Rimu o ureditvi tega perečega vprašanja, so na seji poročali o poteku razgovorov, ki pa so se, kakor smo že svoječasno poročali, zaenkrat neuspešno končali.

Ministerialni svetnik dr. Schwarzacher je na seji deželne vlade kratko orisal predzgodovino in pravne osnove pogajanj v Rimu ter dejal, da so se pokazali Italijani zelo trdovratni in nepopustljivi pri teh razgovorih, ki so bili kmalu prekinjeni, vendar sta se obe delegaciji sporazumeli za nadaljevanje pogajanj v marcu ali aprilu letošnjega leta.

Koroški zastopnik, dvorni svetnik dr. Haller, ki se je prav tako kot član avstrijske delegacije udeležil rimskih pogajanj, je poročal o položaju ziljskih kmetov kot neposrednih interesov in njihovih željah, nanašajočih se na čimprejšnjo in popolno ureditev njihovih pravic do uporabljanja in izkoriščanja njihove lastnine onstran avstrijsko-italijanske meje.

Na temelju teh poročil je koroška deželna vlada sklenila zaprositi zvezno vlado na Dunaju, naj nadaljuje s pogajanjem v smislu zaščitnega dogovora iz leta 1925. Če pa z Italijo ne bi bilo mogoče doseči sporazuma, naj bi zvezna vlada poklicala na pomoč razsodišče, ki je predvideno v zaščitnem dogovoru iz leta 1925. (S tem dogovorom so bile ziljskim kmetom zajamčene vsaj pravice izkoriščanja in pašniške pravice na zemljiščih onstran meje in je ta dogovor upošteval tudi stare servitutne pravice. — Op. ured.)

V zvezi z neuspešno prekini vijo in preložitvijo pogajanj smo v našem listu že svojčas opozorili na nekatere pomankljivosti in hibe, ki so se pokazale ob lanskih razgovorih v Rimu. Poročali smo o ugotovitvah zastopnika ziljskih kmetov prof. Schnabla, ki je dejal, da so bili dunajski zastopniki slabo poučeni o stvari, da sta koroška zastopnika prispela v Rim z dvodnevno zamerno vijo in da so njemu samemu omogočili prihod v Rim šele v trenutku, ko so bila pogajanja že neuspeš-

no prekinjena. Zato v interesu vseh prizadetih kmetov ponovno poudarjamo, da bo treba bodoča pogajanja zelo skrbno pripraviti in na vsak način omogočiti udeležbo tudi zastopnikom neposredno zainteresiranih kmetov v Zilji, kakor je bil to primer pri pogajanjih med Avstrijo in Jugoslavijo, ki so potekala v duhu medsebojnega sosedskega razumevanja in so jugoslovanske oblasti v podobnem vprašanju omogočile zadovoljivo rešitev v korist naših obmejnih kmetov.

Kako dolgo bo naša država še zatočišče kriminalnih emigrantov?

Pod senzacionalnim naslovom je te dni »Kleine Zeitung« poročala, da je policija v Grazu v torek prejšnjega tedna aretirala jugoslovanskega emigranta Leopolda Ovsaka, ker so ugotovili, da je ponaredil svoje osebne dokumente. Ko so ga policijski organi hoteli prijeti v graškem hotelu »Erzherzog Johann«, kjer je bil zaposlen v točilnici, je skušal zbežati skozi mesto v neko tuje stanovanje, kjer pa mu kljub njegovi grožnji niso odprli in so ga policisti doheli in odvedli v zapor.

Sam na sebi ta dogodek pravzaprav ni nič senzacionalen. Saj se ni zgodilo prvič, da se morajo varnostni organi in sodišča ukvarjati z ljudmi, ki se raje potepajo po svetu kakor pa da bi se tam, kjer so doma, s poštenim delom preživljali, zlasti še, ko vedo, da jim naše oblasti še vedno rade nudijo zatočišče in jih tisk ob prebegu tako rad slavi kot žrtve političnega ali gospodarskega sistema v sosedni državi.

Za naše bralce pa je dogodek v Grazu le v toliko zanimiv, ker je aretirani v naših krajih znan tip. Dejansko mu je namreč ime Poldek Ovsenik. Ne vemo, ali je »Kleine Zeitung« samo pomotoma zapisala nekoliko popačeno ime ali pa je hotela s tem napraviti uslugo emigrantom in svojim klerikalnim somišljenikom v celovski Mohorjevi hiši, da bi javnost ne opazila, da gre za njihovega svoječasnega miljenca in ljubljenca. Kakor znano, je našel Poldek Ovsenik, ko je pljunil na svojo domovino in ji obrnil hrbet, zatočišče v Mohorjevi tiskarni v Celovcu in so ga zelo radi zaposlevali tudi pri farnih mladinah in v krščanski prosveti. Ko jim je iz hvaležnosti ukradel iz blagajne večjo vsoto denarja, ga je sodišče pred dvema leti obsodilo na štiri mesece pogojnega zapora. Po krajšem hlapčevanju pri bivšem uredniku Tednika — Kronike, emigrantu ing. Muriju v Kortah se je pod videzom študenta iz Graza nekaj časa zadrževal na Radišah, nato še na Djekšah, potem pa jo je popihal v Nemčijo, kjer pa so, kakor izgleda, nekoliko bolj previdni in mu niso dali zaposlitve. Vrnil se je v Avstrijo in so ga sedaj v Grazu zaradi novega kriminalnega dejanja spet aretirali in zaprli.

V glavnem torej prav običajna zgodba, sicer nečasna za emigrantskega kriminalca in za vse tiste, ki mu dajejo potuho, azil in zaposlitev, vendar se tudi ob tej zgodbi ponovno razgalja vsa zlaganost vseh tistih, ki vedno spet skušajo prikazati izbeglice kot »uboge nedolžne žrtve komunističnega terorja in neznosnih gospodarskih razmer v socialistični državi«.

Nekaj je pa le senzacionalnega v poročilu v »Kleine Zeitung«. List namreč trdi, da je Ovsenik leta 1951, ko je emigriral in se javil avstrijskim oblastem, navedel, da je bil poslan v Avstrijo kot vohun jugoslovanske tajne službe. Če bi bila ta trditev resnična, bi to pomenilo dejansko senzacijo, da dajejo naše oblasti zatočišče celo špionom, kar bi bilo še mnogo bolj nerazumljivo in čudno kakor pa dejstvo, da lahko uživajo v naši državi »politični azil« prebegli ljudje, ki se prej ali slej izkažejo kot kriminalni elementi.

Moderna stanovanja za delavske družine

Sindikalne zveze po nekaterih državah so zelo močne in razpolagajo tudi z izdatnimi denarnimi sredstvi. Tako tudi v izdatni meri lahko pomagajo delavskim množicam. Z denarnimi sredstvi sindikatov so bili zgrajeni tudi štirje stanovanj-

ski nebotičniki na East River v New Yorku, v katere se je pred kratkim vselilo 1600 delavskih družin. Šesdeset odstotkov vseh stanovanj imajo balkon. Delavec, ki mora trdo delati, naj tudi času primerno stanuje. (Slika AND).

PO ŠIRNEM SVETU

Tokio. — Japonski minister za zunanje zadeve Mamoru Shigemitsu je na otvoritveni konferenci azijskih zunanjih ministrov izjavil, da je končno prišel čas za Japonsko, da začne aktivno izvrševati svojo vlogo kot azijska velesila.

London. — Z ozirom na to, da so se med Sovjetsko zvezo in Japonsko zopet pričela mirovna pogajanja v Londonu, pričakujejo vladni krogi v Tokiju, da bo prišlo do rešitve še odprtih in nerešenih vprašanj med obema državama koncem marca ali začetkom aprila tega leta.

Washington. — Ameriško ministrstvo za zunanje zadeve ni izdalo vizumov skupini sovjetskih inženirjev, ki so se hoteli udeležiti sestanka komisije za gradnjo cest in mostov v ZDA. Ministrstvo za zunanje zadeve ZDA je sporočilo veleposlanstvu Sovjetske zveze v Washingtonu, da lahko pošlje enega opazovalca na ta sestanek.

Damask. — Po vseh šolah v Damasku so študentje stavkali zaradi ravnanja jordanskih oblasti, ki so izgnale sirske, saudske in egiptske državljane iz dežele. Pod vojaško stražo so prepeljali v Sirijo 600 sirske, egiptske in saudske državljane.

Tokio. — Pet japonskih družb za pomorsko plovbo je sklenilo vzpostaviti redne pomorske zveze z Ljudsko republiko Kitajsko. Tri družbe so koncem minulega leta že začele redno plovbo med glavnimi japonskimi in kitajskimi pristanišči.

New Delhi. — Pakistanski visoki komisar v Indiji Parali Kan je izjavil, da bo obiskal Nehruja v zvezi s pripravami za sestanek med predsednikoma Indije in Pakistana. Izrazil je upanje, da bo do tega sestanka kmalu prišlo.

Tokio. — Trgovinska pogajanja med Švedsko in Japonsko so se pričela včeraj v Stockholmu. Na to pogajanje je prispel japonski gospodarski funkcionar Oguči, ki bo vodil razgovore s švedskimi gospodarstveniki.

Djakarta. — 300.000 delavcev na sladkornih plantažah na Javi je stopilo v stavko. Delavci plantaž se borijo za zvišanje plač in za izboljšanje življenjskih pogojev. Na Sumatri je pred tednom začelo stavkati 16.000 delavcev, ki tudi zahtevajo izboljšanje plač in delovnih pogojev. Stavka še traja naprej.

Khartum. — Sudanska vlada je oficijelno zaprosila pri sekretariatu Združenih narodov za sprejem Sudana v Organizacijo združenih narodov.

Den Haag. — Indonezijska vlada je sklenila, da odpokliče svojo delegacijo, ki je bila poslana na pogajanja med Indonezijo in Holandsko. Ta pogajanja so običajna na mrtvi točki. Pogajanja so doživela neuspeh, ker je Holandska v vprašanih gospodarskih odnosov med obema državama ostala vseskozi nepopustljiva in je vztrajala na svojih predlogih.

Teheran. — Iranska parlamentarna delegacija, ki je bila tri tedne kot gost Vrhovnega sovjeta v Sovjetski zvezi, je prispela v iransko pristanišče Bandar Pahmavi ob Kaspiškem jezeru. Vodja delegacije, nekdanji predsednik Irana, senator Mohamed Saed je izjavil, da so delegacijo sprejeli na dvorcu ljubeznivo in prijateljsko.

Khartum. — Doslej je neodvisnost Sudana priznalo 28 držav. Sudanski zunanji minister je sporočil, da je 14 držav izrazilo pripravljenost, upostaviti diplomatske odnose s Sudanom, in sicer so to SZ, ZDA, Grčija, Poljska, ČSR, Madžarska, Belgija, Nizozemska, Indija, Pakistan, Indonezija, Formoza, Sirija in Jugoslavija. Anglija in Egipt že imata svoji poslaništvi v Sudanu.

Peking. — Ljudska republika Kitajska bo uvozila iz Egipta bombaž in druge agrarne produkte v vrednosti 44 milijonov dolarjev. Egipt pa bo za to iz LR Kitajske uvažal železo in čaj.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Izmenjava elektrike med Avstrijo in Češkoslovaško

Med predstavniki Avstrije in Češkoslovaške so bila na Dunaju nedavno pogajanja o izmenjavi električne energije. Češkoslovaška bo dobivala električni tok iz Avstrije v polnih mesecih iz njenih hidroelektričnih central, Češkoslovaška pa bo Avstriji odstopala energijo iz termičnih central v zimskih mesecih.

Sporazum za izdelavo dvigal

Tovarna »Radnik« v Zagrebu bo pričela izdelovati dvigala, in sicer v sporazumu z avstrijsko »Wertheim-Werke«. Dvigala bodo izdelovali po načrtu, ki ga bo priskrbel avstrijska tovarna.

Znaten prirastek hranilnih vlog 1955

APA poroča, da so leta 1955 hranilne vloge pri avstrijskih hranilnicah narasle za okoli 1 milijardo šilingov. Ob koncu leta je znašalo skupno stanje hranilnih vlog 4,39 milijarde šilingov. Poleg tega so kapitalizirane obresti dosegle vsoto okoli 30 milijonov šilingov.

Pet knjig — pet različnih svetov

Tako bi lahko rekli o letošnjem knjižnem daru Slovenske prosvetne zveze, ki prav v teh dneh prihaja v naše vasi. Spet obsega poleg že priljubljenega in vedno pes ro urejenega koledarja še štiri druge knjige, ki se tako po vsebini kakor tudi po njih avtorjih močno razlikujejo ena od druge. Leposlovje je zastopano kar s tremi deli, in sicer s knjigami »Deček z dvema imenoma«, »Čudoviti prah« in »Zločin«, medtem ko je četrta knjiga — »Dežele sveta« — poljudnoznanstvene vsebine.

Koledar slovenske Koroške 1956

Že po zunanji obliki — trobarvna narodna ornamentika — je koledar zelo prikupen in bo kakor vsako leto vzbudil mnogo zanimanja tako s svojim leposlovnim čtivom, kakor tudi s sesavki, ki prinašajo marsikaj novega z raznih področij. Po stari tradiciji prinaša koledarski del, ki ga krasijo lepe vinjete, tudi stare ljudske pregovore ter spominske dneve. Za uvodnimi besedami o manjšinski zaščiti po državni pogodbi nam prinaša koledar pregled političnih dogodkov pri nas in po svetu, medtem ko je o vprašanih naše ljudsko-prosvetne dejavnosti na Koroškem prispeval predsednik SPZ dr. Franci Zwitter članek z naslovom »Osnove za naše kulturno udejstvovanje«.

V pretežni meri vsebuje letošnji koledar spise in poročila o osebah in dogodkih, ki so tekom deset- in stoletij več ali manj vplivali na razvoj našega narodnostnega gibanja, pa tudi na razmere na Koroškem sploh. Tako je tukaj govora o Drabosnjaku, »porednem paura v Korotane«, o koroškem slikarju Marku Pernhartu, o izkopaninah na Štalenski gori, o Vetrovski plošči itd. Spoznamo pa tudi koroške umetnike, ki ustvarjajo v nemškem jeziku, pisatelja J. F. Perkoniga ter slikarja W. Berga, medtem ko se iz daljne Amerike oglašajo naš rojak župnik J. M. Trunk.

Predaleč bi vodilo, če bi hoteli tukaj podrobno naštevati vse neštete prispevke, ki so povezani v imeniten venec, pester in zanimiv — v Koledar slovenske Koroške 1956. Povedali bi le še to, da je koledar, ki obsega 152 strani, tudi tokrat okrašen s številnimi lepimi slikami.

Vladimir Kokole: Dežele sveta

Kakor pove že naslov, je namen knjige v tem, da razširi bralcu pogled na prostrani svet, da mu približa dežele, ki jih pozna morda le po imenu, in ga spozna z ljudmi, ki živijo v popolnoma drugačnih razmerah kot pri nas. Lahko rečemo, da je avtorju predmetne knjige nadvse

dobro uspelo, združiti v eno celoto vsa različna področja, zanimiva za bralca, ki hoče bližje spoznati katero koli deželo. V obliki nekakšnega leksikalnega atlasa nam predstavlja posamezne dežele z njihovim zgodovinskim razvojem, z geografsko lego, gospodarskimi razmerami in naseljenostjo.

Poleg tega pa prinaša knjiga še nebroj lepih pokrajinskih posnetkov, ki slikovito ponazorujejo značilnosti dežel in njih prebivalcev, o katerih beremo v besednem delu knjige. Slika pa ne bi bila popolna, če ne bi tudi omenili, da je svet z vsemi svojimi razdelitvami — celinami in deželami — prikazan na številnih preglednih dvobarvnih zemljevidih.

Ni treba posebej poudarjati, da bo ta knjiga posebno dobrodošla naši šolski

mladini, ki bo iz nje lahko črpala vsestranske podatke kot pripomočke pri pouku zemljepisja.

Anton Ingolič: Deček z dvema imenoma

Ingoličeva mladinska povest »Deček z dvema imenoma« obravnava življenje in usodo otroka, ki so ga med zadnjo vojno SS-ovci odvlekli iz Slovenije, ga vzgajali v tujini po svoje in vedno bolj odtujevali rodni zemlji in sarskem. Pisatelj v svoji povesti večje in podrobno razkriva miselnost in notranje boje dečka, ki se mu postopoma odkriva skrivnost njegovega izvora, a ga vzgoja in tuji vplivi tako vežejo na ljudi, pri katerih živi, da omahuje med dvema materama. Vse to

povzroča zanimive zaplete in napetosti. Opisi otrokove razdvojenosti, navezanost krušne matere na otroka, objektivni opisi okolja, v katerem je otrok doraščal, opisovanje procesa pred zavezniškim sodiščem — vse to daje povesti posebno vrednost in knjiga ne bo zanimiva le za mladino, marveč jo bo z zanimanjem čital tudi vsak odrasli.

Vekoslav Kaleb: Čudoviti prah

V svoji povesti »Čudoviti prah« je mladi hrvatski pisatelj Vekoslav Kaleb v duhovitem slogu in z veliko iznajdljivostjo ustvaril izredno zanimiv in nenavaden potopis. Opisuje pot, ki sta jo hodila dva parizana — dijak in kmet — ko sta iskala svojo ednico; vodila ju je po planinah, gozdovih, kamenju, skozi naselja in vasi, redkokdaj srečata človeka in še takrat največkrat le sovražnika. Le šes dni je trajala ta pot, toda za junaka povesti, Dečka in Golega, je pomenila nebroj raznih dogodkov, težav in nevarnosti, zato od ene strani do druge napeto pričakuemo, kaj se bo še zgodilo.

Pisatelj povesti »Čudoviti prah« je prejel za to svoje delo nagrado Zveze jugoslovanskih književnikov.

Ivan Potrč: Zločin

V tem svojem romanu opisuje znani slovenski pisatelj Ivan Potrč preresljivo človeško dramo, ki se je odigrala malo pred drugo svetovno vojno. Diktatorski režim v stari Jugoslaviji je obsodil na smrt dva vodilna borca za demokracijo in to je vzel Potrč kot snov za svoje delo, v katerem se odigrava vse dejanje v skopih dveh dneh, od časa, ko so obsojenca izročili rabljem pa do trenutka, ko so le-ti izvršili obsodbo.

Pred očmi bralca se odvija vsa tragika tega zločina, drama, ki sta jo morala preživeti obsojenca, prav tako pa postajajo žive tudi takratne razmere, v katerih so se pripravljala tla za poznejši napad Hitlerjevih čet.

Nemška sindikalna zveza ima svojo založbo

Nemška sindikalna zveza ni samo razredna organizacija delojemalcev, temveč tudi močna gospodarska organizacija, ki ima med drugim tudi lastne banke, a tudi veliko založniško podjetje »Bund Verlag« s sedežem v Kölnu, kjer se tiskajo sindikalni časopisi, revije ter številne knjige in knjižice. Delavnosti te založbe je dvojna: Izdajajo priložnostna dela, ki pojasnjujejo delavcem različne vladne ukrepe, zakone, odločbe sodišč, popularizirajo načrte sindikalne zveze ter aktivno sodelujejo v sindikalnem gibanju. Po-

leg tega izdajajo obširnejše monografije, temeljite komentarje, priročnike, slovarje in tudi originalna dela, prevode s področja gospodarstva, socialne politike, politike in še drugih del, ki so potrebna za izobrazbo delovnega ljudstva. Zveza nemških sindikatov se zaveda, da le izobražen delavec lahko kljubuje izkoriščevalskim stremljenjem kapitalistov, industri-
alcev.

Bivši minister za delo W. Böckenkrüger in H. Stempel izdajata ob sodelovanju številnih znanstvenikov obsežno delo pod naslovom »Wörterbuch der Sozialpolitik«, ki izhaja v listih in kjer so razloženi socialnopravni problemi in pojmi z izčrпно bibliografijo.

Nedavno je izšel prevod ameriške knjige »White Collar« (nemško »Menschen im Büro«), ki jo je avtor C. Wright Mills podnaslovil: Pripombe k sociologiji namočencev, medtem ko so že v drugi izdaji ponatisnili znani uvod v politično ekonomijo Paula A. Samuelsona.

Pod naslovom »Mut zur sozialen Sicherheit« je prikazal znani delavski teoretik W. Auerbach tri možnosti za socialno reformo: pot finančne reforme, pot reforme socialnega prava in pot nove, enotne ureditve socialnih dajatev po načelu socialne odgovornosti.

Izmenjava gledaliških gostovanj med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo

V začetku majnika bo v Jugoslavijo prispel Hudožestveni teater iz Moskve. Med gostovanjem, ki bo trajalo mesec dni, bo moskovski ansambel nastopil v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju. Umetniki iz Sovjetske zveze bodo predvajali Čehova »Tri sestre« in Gogoljeve »Mrtve duše«.

Ob koncu istega meseca bo ansambel Jugoslovanskega dramskega gledališča iz Beograda vrnil obisk Hudožestvenemu teatru z enomesečnim gostovanjem v Moskvi, Leningradu in drugih mestih Sovjetske zveze. Jugoslovanski umetniki bodo v Sovjetski zvezi nastopili z Marina Držića »Dundo Marojem« in z dramo Maksima Gorkega »Jegor Buličev«.

TELESKOP — naš novi roman

Kakor smo najavili že zadnjič, bomo v prihodnji številki našega lista začeli objavljati novi roman, pri katerem smo se odločili za knjigo Ivana Bratka TELESKOP in o katerem naj povemo tukaj vsaj nekaj besed. Ured.

Pred očmi bralca zaživi kruti čas, ko so slovensko zemljo zasužnili in tlačili nemški ter italijanski osvajači. Italijansko koncentracijsko taborišče Gonars je prizorišče glavnega dogajanja, kjer so leta 1942 stotine slovenskih rodoljubov stlačili v barake. Kot svetel pramen v temi brezpravnosti pa edinstveni podvig skupine internirancev, ki so sredi straž izkopal rov iz barake in si utrli pot v svobodo.

O knjigi, katero je avtor Ivan Bratko posvetil spomenu »na 415 naših žrtev — Slovencev in Hrvatov Čabrancev, ki jih pokriva gonarska prst«, je zapisano na šestem ovitku med drugim:

Brez dvoma je Bratkova knjiga Teleskop eno izmed književnih del, v katerem dobiva literarno podobo veliki čas, ki ga je domovina preživljala pred deseti mi leti (knjiga je izšla leta 1954 in je tukaj mišljen čas okupacije ter odpora slovenskega naroda — opom. ured.), in z njim vred velika dejanja, ki jih je ljudstvo storilo za svojo narodnostno in socialno osvoboditev.

Teleskop bi po dokumentarnosti lahko smatrali za kroniko, po zaokroženosti fabule in izrazni sili pripovedovanja pa ga moremo smatrati za roman, saj so v njem zajeti in prikazani tako usode in zgodbe posameznikov kot usoda in zgodba nekega celotnega kolektiva v italijanskem taborišču, v Gonarsu. Osrednja fa-

bula pripovedovanja je pobeg skupine internirancev iz taborišča, od priprav za ta pobeg pa do prvega stika z domovino in s partizani.

V tekstu, ki je skozi in skozi živo in hkrati sugestivno napisan, zaživi italijansko taborišče, zaživijo pa tudi interniranci, predvsem v svojem odnosu do bližnjega in do skupne stvari, za katero se je takrat bila domovina. Pisatelj je iz nekega gradiva, ki se je pri nas objavljalo doslej po navadi samo kot spomin, in iz gradiva, ki ga je skrbno nabral, napisal delo, ki zavoljo človečanske tendence dosti pove, tako o tem, kaj so naši ljudje prestajali, kakor tudi o tem, kako so usodni čas prestajali in kako jih je ta čas po svoje koval.

Moralni kapital take knjige, kakor je Bratkov Teleskop, bo bralcem, predvsem pa mladim, veliko pomenil. Starejše bo spominjal na veliki pretekli čas, medtem ko bodo mladi človeški liki mladih ljudi in njih borba postali sveral vzgled.

MAKEDONŠČINA — najmlajši slovanski književni jezik

Makedonščina se kot književni jezik sistematično razvija komaj kakih deset let. Leta 1945 je izšla neznatna drobna knjižica z naslovom »Makedonski pravopis«. V tem času je tudi nastala makedonska abeceda, ki se opira na cirilico, a sestavljena je iz enaintridesetih črk. Makedonski jezik sloni v glavnem na nekaterih osrednjih makedonskih narečjih, kot so narečje okrog Ti-ovega Velesa, Prilepa, Bitolja in nekatera narečja v zapadnih predelih Makedonije. V resnici pa ni makedonski književni jezik istoveten z nobenim teh narečij, marveč je v splošnem vsrkal vase vse najznačilnejše poteze makedonskega jezika nasploh.

V tem jeziku se danes razvija vsa znanstvena in kultura dejavnost makedonskega ljudstva. Od jezika, ki je nekoč služil samo ozkim lokalnim potrebam v medsebojnem občevanju, se je makedonščina danes razvila do takšne stopnje, pri kateri je moč z njo izraziti tudi najbolj prefinjeno pesniško čustvo. To poleg drugega dokazuje izredno intenzivna književna ustvarjalnost, ki zajema vsa področja književnega ustvarjanja: od lirске in epske pesmi, do romana in drame. Dalje to dokazujejo številni prevodi iz ostale jugoslovanske kakor tudi tuje književnosti.

S tem je bila potrjena trditev, da bo makedonsko ljudstvo, ko bo enkrat osvo-

bojeno stole nih nacionalnih krivic ter zatiranja, široko sprostilo svoje ustvarjalne moči in to ne samo v pogledu graditve materialnih pogojev, ampak tudi v pogledu kulturnega razvoja. Za tem pa so zdavna stremeli vsi makedonski rodovi, toda šele to pokolenje si je po težki preizkušnji in silnih žrtvah zagotovilo pravico, da si svobodno ustvarja potrebne pogoje za doseg tega.

Seveda bi ne držalo, ko bi hoteli trditi, da obstoja makedonščina kot književni jezik šele od leta 1945. Res pa je, da ji je bilo šele takrat postavljeno trajnejše ogrodje kakor tudi, da se je začela postopno izpopolnjevati tako, da stoji danes že na trdnih osnovah.

Vsi makedonski razumniki in redki književniki so že v 19. in v začetku 20. stoletja goreče želeli, da bi se dokopali do svojega književnega jezika. Pri tem je bilo mnogo iskanja in ubranih mnogo napačnih poti. Vendar pa dela makedonskih književnikov Kirila Pečinoviča, Joakima Krčovskega, Teodosija Sinaitskega, Jordana Konstantinova i. dr. dokazujejo, da se je na tem vztrajno delalo. Delo filologa Krsta Misirkova »O makedonskih stvarih«, napisano leta 1903 v čisti makedonščini zapadnega tipa, pa predstavlja krono vseh makedonskih kulturnih delavcev 19. stoletja. Misirkov je s tem dokazal, da se da v makedonščini pisati tudi o zelo resnih vprašanjih.

Med osvobodilno borbo so se pogoji za razvoj makedonščine v književni jezik najlepše razvili. Potrebe samega boja so narekovale tiskanje vseh mogočih letakov, časopisov, brošur, s enskih časopisov, raznih političnih in vojaških priročnikov itd., vse to v makedonskem jeziku, a ta se je pri tem čedalje bolj izpopolnjeval. Po končani borbi je vse to ogromno gradivo sijajno služilo makedonskim filologom, književnikom, publicistom pri njihovem delu za dokončno izdelavo makedonskega književnega jezika.

Makedonski književni jezik predstavlja danes stvarnost, ki jo priznavajo ne samo jugoslovanski narodi, ki so za uredničenje tega prelivali kri, marveč jo priznavajo tudi vsi izven meja Jugoslavije, posebno še v slavističnem svetu. Brez dvoma predstavlja enega najlepših uspehov mladih makedonskih slavistov pojav velike slovnične makedonskega književnega jezika v dveh delih, ki jo je napisal univerzitetni profesor in književnik Blaže Konevski. Drugi tak pomemben uspeh pa bo, ko bo izšel tudi veliki slovar makedonskega jezika, ki ga pripravlja Institut za makedonski jezik. S tem bosta postavljena dva trdna in zanesljiva opornika nadaljnjemu razvoju tega najmlajšega slovanskega književnega jezika.

(Po primorskem dnevniku)

Za vedno smo se poslovili od Hanzeja Hartmana v Libučah

Hanzej Hartman — umrl si, toda med nami živi z likom svojega lepega značaja. Tvoja zadnja pot je bila časten sprevod množice žalnih gostov, ki so te minulo sredo spremili od hiše žalosti na libuško pokopališče k trajnemu počitku. Ob odprtem grobu, v katerega so položili tvoje telesne ostanke, si imel najlepše in največje zborovanje, kakor kadar koli v življenju. Prihiti so vsi kmetje iz vasi, matere in gospodinje ter mladina, poleg teh ves libuški občinski odbor z županom Ostermanom, številni gostje iz sosese, Pliberka, Bistrice in Blata, med temi blaški župan ter še mnogi iz oddaljenih krajev. Iz Celovca so prispeli predstavniki naših organizacij, zastopnik Zveze slovenskih izseljencev in Slovenske kmečke zveze Lovro Kramar in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter.

Vsa pestra množica je sklonjenih glav prisostvovala pogrebnim svečanostim in skupno delila bol prerane izgube Hanzeja Hartmana s težko prizadetimi najožjimi svojci, ženo in o'roci, ostalimi sorodniki ter njegovimi najzvestejšimi prijatelji. Mnoge, premnoge oči so se solzile. Med to množico, v vsakdanjem življenju različnega naziranja in prepričanja, je ob primeru veličastva smrti poštenjaka, moža značaja, zavladala edinstvena enotnost. Tudi onim vaščanom, ki so mu bili nekdanj v svoji zmoti in zapeljani sovražno razpoloženi, ker je branil, čuval in negoval vrline svojih staršev: narodno zavest, socialni čut in odpor proti krivici in nasilju, se je zganilo v globini in so se zavedali, da je umrl sosed-vaščan, kakršnih je malo med nami.

Pokojni Hanzej je z vsemi vlakenci svojega srca ljubil svojo domačijo, dediščino očetovo, in kljub vsemu, svojo rodno domačo vas. Pokojni ni rad odhajal daleč ter za dalje časa od doma in iz svoje vasi. Če izvezamo zadnje mesece prve svetovne vojne, ko je moral k vojakom, da bi skoraj še kot nedorasel fant pomagal rešiti že razcefrano črno-žolto zastavo, so ga pomladi leta 1942, ko je nacistična zver podivjala, z vso Hartmanovo družino odtrgali od doma in ga s stoti-

nami poštenih koroških slovenskih družin pregnali v tuji svet. V Frauenaurachu in drugih taboriščih je ponižan, z s rašen in oropan osebnosti svobode hrepenel po domu in neomajno veroval v zmago pravice. Tuja zemlja in izseljenstvo mu je vzelo tudi dragega očeta, ki se mu niti želja, da bi mogel počivati v domači zemlji ni izpolnila.

Hanzej se je vrnil kot zmagovalec na svojo domačijo v domačo vas. Po prestopih krivicah in trpljenju se ni maščeval nad svojimi prikritimi in odkritimi sovražniki, temveč je v stremljenju za novo in lepše sožitje med vaščani in v vsem svetu širokogrudno prožil roko ter udi v tem pokazal svoj svetel značaj. Vrnil pa se je z zrahljanim zdravjem in vsled tega mu je pljučnica prerano, komaj petinpetdesetle nemu, pretrgala nit življenja. Ob odprtem grobu je po pogrebnih ob-

redih spregovoril g. prošt Trabesinger, ki je orisal pokojnikovo zgledno življenje. Za njim se je v imenu občine in občinskega odbora poslovil g. župan Ostermann in naglasil njegovo prizadevnost za blaginjo občine in složno sodelovanje z vsemi ter posebno poudaril njegovo razumevanje za preskrbo onemoglih, ko je pri obravnavanju takih prošelj vedno dejal: pomagajmo, kolikor moremo! Za izseljencev. Pevci pa so zapeli že prej na domu in potem na pokopališču ganljive žalostinke. Na gomilo dragega pokojnega so položili zelo mnogo vencev, med temi venec libuške občine z napisom v obeh jezikih in venec Zveze slovenskih izseljencev.

Hartmanovi družini naše najgloblje sožalje, prerano umrli Hanzej pa naj počiva v miru!

Koncert v Št. Primožu v Podjuni

Prijazna vas Št. Primož v Podjuni je bila že čes o prizorišče slovenskih kulturnih prireditev. Kadar koli so prosvetaši, pevci ali igralci, napovedali, da se bo v tej vasi, v gostilni pri Voglu, dvignil na odru zastor, so se razgibali ljudje v bližnji in daljni okolici ter namerili svoje korake tja, da so bili deležni domačega kulturnega užitka.

Vsakdanje življenje bi postalo enolično, kljub tehniškemu napredku, s rojem in elektriki, zboljšanim življenjskim pogojem in skokoma napredujoči civilizaciji, če se ne bi našli ljudje, ki imajo tudi smisel, da posredujejo ljudem tudi kulturne dobrine, katerih vrednote za dviganje človeka iz vsakdanjosti, ki ga v prijetnem razvedrilo plemenitijo in dvigajo k vzorom, so neprecenljive. Vsi narodi se prizadevajo, da pospešujejo kulturo, jo gojijo ter se z njo opolajajo. In kar ni nikdar dovolj poudarjeno: kulturne dobrine so tudi vedno bolj področje medsebojne izmenjave, da se ljudstva s tem pripomočkom spoznavajo in zblizujejo ter v plemeniti medsebojni tekmi

gradijo lepše in strpnjše medsebojno sožitje.

Tem velikim ciljem služi v malem tudi naša kulturna dejavnost. Po uspelem pevskem koncertu v Železni Kapli in velikem Slovenskem plesu v Celovcu je pevski zbor v Št. Vidu pod vodstvom Hanzeja Kežarja povabil v okviru Slovenske prosvetne zveze na koncert v gostilno pri Voglu v Št. Primožu. Na sporedu pa je bilo še prijetno presenečenje, kajti sodelovanje so zagotovili tudi člani Akademskoga plesnega orkestra iz Ljubljane, ki so v sobo o zvečer igrali ogromni množici na Slovenskem plesu.

In kakor vedno, tako so tudi to pot prišli poslušalci iz vseh okoliških krajev, kakor iz domače škocijanske občine ter iz občin Žitara ves, Galicija in Dobrla ves. Obsežno novo dvorano, kjer je postavljen tudi pripraven oder, je občinstvo napolnilo do zadnjega kotička. To pa kljub zelo kratko odmerjenemu času za obvesilo o prireditvi, kar je ponoven dokaz, kako si ljudje želijo podobnih prireditev.

Nestrpnost so vsi pričakovali, da se je dvignil zastor ter so pričeli razvijati spored. Bile so zares urice neskajenega užitka, notranje sreče in zadovoljstva. Pevski zbor iz Št. Vida je pod vodstvom svojega pevovodje prepeval kar najlepše, kar je pričalo, da si je z marljivimi vajami in zadnjimi nastopi osvojil lepo višino pevске naobrazbe. Poslušalci niso štedili s pritrdjevanjem in aplavzom. Nad vse pa je občinstvo navdušil nastop članov Akademskoga plesnega orkestra, ki so zaigrali vrsto komadov z že znano in priznano muzikalno eleganco in ume niško višino. Le redko kdaj ima publika iz podeželja priložnost sprejemati tako dovršene glasbene umetnine. Spored je spretno povezoval s svojimi posrečenimi humorističnimi vložki profesor Zlatko Zei in izzval sproščeno in veselo razpoloženje.

Dobro proizvedeni in pestri spored je zadovoljil brez izjeme vse. Prirediteljem pa naj bo v plačilo zavest, da so poslušalci hvaležno in z velikim zadovoljstvom sprejemali boga o razsipani kulturni dar.

Sejem v Beljaku

V ponedeljek minulega tedna je bil v Beljaku spet letošnji sejem, ki ga imenujejo »Sejem Sv. Treh kraljev — Dreikönigsmarkt«. Ta sejem ima staro tradicijo zaradi tega, ker so okoliški kmetje nekdanj prav na ta dan pripeljali precejšnje količine slanin in klobas na trg. Kmetje so polne vozove sveže slanin in klobas lahko spravili v denar. Ljudje so radi kupovali, ker je bilo blago znatno cenejše, kakor pri mesarjih. Danes je ta navada precej pojenjala in le malo je še kmetov, ki bi prodajali »špeh« in klobase na tem sejmu. Sejem se je razvil vse bolj v običajen blagovni sejem. Vloga prodajalcev sveže slanin in klobas so v glavnem prevzeli mesarji. Zastopani so bili tudi Dunajčani, ki so ponujali pristne dunajske »kranjske« klobase.

Blagovni sektor je bil močno založen z najrazličnejšim sejmskim blagom in s stojnicami sladkarij. Obisk na tem sejmu je bil izredno številan. Iz vseh strani so

prispeli sejmarji z različnimi prometnimi sredstvi, ki jih danes ne manjka. Vlaki so imeli zaradi številnih potnikov celo značne zamude. Med sejmarji je bilo brez dvoma več radovednežev in gledalcev, kakor kupcev. Številni množici ljudi, ki se je drela po sejmišču, pa je pripisati, da so mnogi prodajalci le prišli na svoj račun. Posebno dobro so odrezali oni kramarji, ki so znali s svojimi prav namazanimi jeziki prehvaliti svoje blago in razne čudovite patene. In takih prekupčevalcev, ki so v reklami sila spretni in vztrajni, na sejmišču ne manjka. S svojo zgovornostjo se jim posreči, da marsikoga prepričajo in omečajo, da seže v svojo denarnico in nekaj kupi. Zgledi pa kakor povsod tudi tukaj mičejo.

Skrajno skromno pa je bil zaseden živinski trg. Dopoldne so našli samo tri goveda in štiri konje. Kakor je bilo slišati, pa je bilo interesov za živino še kar precej, toda pri tako neznatnem številu ponujene živine je bila izbira brezpomembna.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Združeni podjunski pevski zbori vabijo na

pevski koncert

ki bo v nedeljo, dne 29. januarja 1956, ob 14.30 uri v Št. Primožu v gos ilni pri Voglu.

Pevci bodo koncertirali v posameznih krajevnih zborih: Št. Vid v Podjuni, Železna Kapla in pliberška okolica ter v združenem zboru.

Pričakujemo, da bodo ljubitelji domače slovenske pesmi spet v obilnem številu napolnili dvorano pri Voglu. Prisrčno vabljeni vsi!

*

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu vabi na

pustno prireditev

ki jo bo priredilo v nedeljo, dne 29. januarja 1956, ob 19.30 uri v dvorani pri Miklavžu.

Na sporedu so petje in razni šalji pri zori.

Kdor se želi spet enkrat dobro zabavati in iz srca nasmejati, tega večera ne bo zamudil. Zato srčno vabljeni vsi!

Brnce

To po poročamo iz Brnce žalostno in pretresljivo novico. V petek, dne 6. t. m., se je mlademu kmečkemu sinu komaj 28-letnemu Alojziju Milnariču iz nerazumljivega vzroka duševno zmedlo, da si je s samomorom končal življenje. Tragična vest je vse, ki so Alojzija poznali in poznajo družino, iz katere je izšel, globoko ganila in vsi iskreno sočustvujejo s tako hudo prizadetimi svojci nenadno umrlega.

Nepričakovano preminuli je zrastel v zavedni slovenski družini. Tudi sam je požrtvovalno sodeloval v okviru Slovenskega prosvetnega društva »Dobrača«. Prosvetaši bodo svojega priljubljenega sodelavca pogrešali, ohranili pa ga bodo v trajnem spominu.

V nedeljo po tragični smrti je Lojzija Milnariča spremla velika množica žalnih gostov na njegovi zadnji poti na pokopališče. G. župnik Čebul se je v ganljivih besedah poslovil od pokojnega, na o pa ga je zagnila domača zemlja. Žalosnim svojcem naše odkrito sožalje!

Libuče

Minulo nedeljo se je občinski odbor spet sestel k seji. V glavnem so obravnavali vprašanja izgradnje prepotrebne in korisnega vodovoda, ki je zadeva občin Libuče in Pliberk. Odborniki so v razveseljenem soglasju sprejeli pozitivne sklepe in vzeli zadevna poročila na znanje. Kakor kaže, bo s prizadevanjem občinskega odbora in s pomočjo iz javnih sredstev končno le prišlo do uresničenja tega projekta.

Prijetno je vzradostilo župana in vse odbornike lepo in brezhibno napisano pismo enega izmed najboljših učencev zgornjelibuške šole, Štularja, ki je občini čestital in se ji zahvalil za vse uspešno delo, ki ga je doprinesla, da imajo v Zgornjih Libučah tako lepo šolo ter prilične in pripravne šolske prostore. Odbor bo brihtnemu šolarju izrekel posebno zahvalo.

V Šmarjeti je bilo v nedeljo, ko je tlačila nižave še gosa megla, Antonovo žegnanje. Kdo bi si odrekel lepemu užitku in se ne bi spravil v hribe, kjer je lepo in prebivajo pristne in gostoljubne domače korenine.

Boroveljski gasilci so se izkazali

Ne samo v tem primeru, ki ga hočemo v naslednjem navesti, temveč vedno so boroveljski gasilci na mestu, kadar je treba v požarni katastrofi hitre in učinkovite pomoči.

Minulo soboto pa se je dogodilo naslednje: Zvečer je priredila boroveljska prostovoljna požarna bramba v gostilni pri Justu svoj tradicionalni pustni ples. Razpoloženje je bilo imenitno in vedno boljše proti jutranjim uram. Okoli treje ure so naenkrat zaslišali klice »ogjenj« in sirena je zatulila. Pa so tudi takoj zagle-

Skoraj bi ga bil zasul snežni plaz

Na gozdni poti v Radišnikovi grapi v občini Št. Jakob v Rožu je kmet Janez Leinert vozil les. Nenadoma ga je prenetil snežni plaz, ki je začel drveti preko njega ter ga je odnesel kakih petnajst metrov s seboj. V prisojnosti duha se je Leitner prijel za veje neke bukve, kjer ga je močno deblo zaščitilo, da ni bilo hujše nesreče. Kmetu se je končno posrečilo, da se je sam izkopal iz snega, vendar je odnesel več poškodb. Snežni plaz je zasul pot v dolžini dvesto metrov in morali so sneg odstraniti, da so mogli spet voziti.

V samotnem stanovanju izkrvavela

Na glavnem trgu v hiši št. 20 v Pliberku je 71-letna rentnica Matilda Komar stanovala sama v svoji sobici. Ljudje so jo lahko vsak dan videli, kadar je zapustila stanovanje. Ko je pa zadnje dni nekaj časa ni bilo na spregled, so sosedni stanovalci sobo odprli, da bi pogledali, kaj bi moglo biti z ženo. Nudil se jim je grozoten prizor, ko so jo našli mrtvo v mlaki krvi poleg postelje. Pri preiskavi so ugotovili, da se je žena na poškodovanem vedru tako hudo ranila, da si je prebila žilo odvodnico ter je na posledicah tega izkrvavela.

KOLENDAR

Petek, 20. januar: Fabijan
Sobota, 21. januar: Neža
Nedelja, 22. januar: Vincencij
Ponedeljek, 23. januar: Zar. D. M.
Torek, 24. januar: Timotej
Sreda, 25. januar: Spreobrnj. P.
Četrtek, 26. januar: Polikarp

REPA V UŠESIH

»Markec, umij se!« je zaklicala mamica sinku, ki se je odpravljaj v šolo.

»Saj sem se že,« je odgovoril Markec. »Pridi, da pogledam. Joj, kako umazana ušesa imaš. Takoj k umivalniku.«

Toda Markec, mali porednež, je pograbil torbico in odhitel po stopnicah, kajti pred hišo so ga že klicali njegovi tovariši, da gredo skupaj v šolo.

Nič se ni poslovil od mamice. Tudi ona mu ni rekla »Na svidenje.« Slišal jo je le še, ko mu je zagrozila:

»Le čakaj, pacek, še repa ti bo v ušesih zrasla!« Trenutek za tem pa je že bil na cesti, kjer sta ga čakala Branko in Tinček. Stekli so proti šoli. Šli po vasi, nato po polju. Na neki njivi je sejal kmet rep. Veter je zanašal semena, ki je padalo iz kmetove roke.

Markec je pomislil na mamične zadnje besede in se nasmehnil.

»Tu bo zrasla repa in ne v mojih ušesih,« si je dejal.

Hiteli so mimo njiv in prišli do šole, kjer se je pouk kar kmalu začel. Nato so čitali, pisali in računali in dopoldne jim je hitro minilo.

Popoldne je Markec najprej napisal naloge, potem pa se je do noči igral.

Lačen in truden je postal zvečer. Mamica mu je dala večerjo, ki jo je brž popravil. Nato je hotel v posteljo, vendar ga je še pred tem opozorila mati, da se mora še umiti. Markec se je godrnjaje

spravil k umivalniku. Namočil je roke v vodo in malo pobrskal z njimi po licih in nosku. Nato se je obrisal v brisačo, kjer je osala za njim precej umazana lisa.

»Še noge,« je dejala mamica. Nevoljno jo je ubogal in spravil umazanijo z nog, da je voda v umivalniku postala pravcata gnojnica.

»Si se v redu umil?« ga je vprašala mamica, ko je že lezel v posteljo.

»Seveda, seveda,« ji je zagotovil in bežno pomislil, da je na ušesa zopet pozabil. Legel je in zadremal. Tedaj se je Markec nenadoma znašel v šolski sobi. Pouk se je pravkar pričel in učiteljica je govorila:

»Danes bomo govorili o repi. Repo govorijo vsi poznate.« Razred je pritrdil, le mala Francka, ki je prišla iz mesta, je povedala, da repe ne pozna.

»Sedaj ti je ne morem pokazati. Toda kmalu bo zrasla na njivah in tedaj jo boš spoznala,« je dejala učiteljica.

»Ne bo ji treba čakati, saj raste prav lepa v Markčevih ušesih in Francka si jo lahko takoj ogleda,« se je tedaj oglašala Zora, ki je sedela zraven Markca. Razred se je zakrohotal, Markec pa živo zardel.

»Ni res, ni res! Meni ne raste repa v ušesih,« je oporekal.

Učiteljica je s opila k njemu in dejala, da mu res raste in še kako debela. Groza prečudna, iz ušes mu je res poganjala repa. Kar sproti se je debelila in zeleni listi so se šopirili ob Markčevi glavi. Razred se je zopet zakrohotal, Markec pa je zajokal in prosil, naj mu jo izpulijo. Učiteljica mu je nato še pojasnila, da je veter zanesel zrno v uho, ko je kmet sejal. Ker je bilo v ušesih dovolj umazanije, je seme lahko vzkliklo in uspevalo, ker je tudi toplo. Učiteljica mu je hotela repo izpuliti, pa ni šlo. Pomagali so tudi sošolci in tudi ni šlo.

Tedaj se je s slike na steni zmotala velika domača svinja. Okorno se je spravila na tla in se odmajala k Markcu.

»Repa je zrasla zame in pohrustala jo bom,« je rekla in na široko odprla rilec, ki je bil ves umazan. Pred Markcem so se zasvetili beli in osrbi zobje, da je ves prestrašen dejal:

»Saj mi boš odgriznila glavo!«

»Prava reč!« se je zakrohotala svinja in hlatala proti Markcu.

Vsak je svoje sreče kovač

Živel je reven drvar, ki ni imel nič razen svoje sekire in osla, ki mu je zvesto služil že mnogo let.

Nekega dne, ko je šel v goščo po drva, sreča moža.

»Dober dan,« ga pozdravi mož, »kam greš?«

»V gozd po drva, in ti?«

»Iščem srečo,« mu je odvrnil tujec.

»Srečo,« se je začudil drvar, »pojdem s teboj, nemara jo bova lažje našla v dvojeli!«

Oba sta se podala v goru. Na vrhu sta zagledala borno kočjo z enim oknom. Potrkala sta na vrata, a nihče se ni oglašil. Ne da bi ju kdo povabil, sta vstopila v kočjo. Sredi kočje je sedela ob ognju čarovnica in pletla nogavico.

Ko je ugledala tujca, je vstala in ju vprašala, kaj želita.

»No, botra,« je izjecljal drvar. »Privedla naju je k tebi velika skrb. Ves dan delava in delava, komaj da si zasluživa za skorjo kruha. Tako ne gre več. Rada bi imela kaj več. Povej nama, če veš, kje je sreča, rada bi živela tako, kot žive drugi ljudje.«

»Vsak je svoje sreče kovač,« je zamrmrala čarovnica. Stopila je k ognjišču,

privzdignila pokrov s kotliča, iz katerega je skočil majhen škrt z rdečo kapico in zapiskal:

»Tra-la-la, vsak je svoje sreče kovač. Tra-la-la, vsak je svoje sreče kovač! Čarovnica je odvedla oba popotnika v velikanske votline.

Vrata so se počasi odprla in oba popotnika sta se od začudenja skoraj sesedla. V votlini sta stali dve pozlačeni kočiji, v vsako sta bila vprežena po dva krilata konja, ki sta nemirno hrzala in topotala s kopiti.

Oba sta se poslovila od starke in se odpeljala domov. Doma je drvar trepetaje odprl vrata kočije. V kočiji je bil osel, ki mu je dolga leta pokorno služil in prevažal drva, a nehvaležni drvar ga je pustil na cesti. Na sedlu je bila drvarjeva sekira, ki se je svetila, kakor da bi bila iz samega zlata.

»Mar je to moja sreča?« se je vprašal drvar in pogledal kočijo, a kočije ni bilo več.

Čarovnica je sedela v svoji kočji ob ognjišču, pletla nogavico in pletla nogavico in poslušala škrate, ki je veselo poskakoval v kotličku in pel:

»Tra-la-la, vsak je svoje sreče kovač.«

Ivan Potrč:

48

NA KMETIH

Dà, tako je bilo, tudi oklenila se me je — — vsaj potem ... potem, ko se že dolgo ni več smejala, ko sem se komaj komaj izvil iz skrčenih rok, se me je grozno oklepala. Z njenimi lastnimi kitami sem jo zadavil. —

Hedlov je obmolnil za nekaj dolgih trenutkov, zatem pa še in še spregovoril, počasi in na kratko, da mi je ostala beseda za besedo v spominu.

— Potem se ni nič več zgodilo. Samo deklinca je vekala na postelji. Ali tja in na žensko nisem več pogledal. Sédel sem na klop za mizo in si zaril prste v lase.

Potem je prišla Tunika; vrnila se je s svatovščine. Ne bom pravil, kako je zajokala.

Nato je pritekla po stopnicah s hrama Hanika. Njo je samo ena reč zaskrbelo — zakričala je:

»Kaj bom pa zdaj jaz, sirota? Otroka bom dobila, nesrečni človek! Kaj si storil ...?«

Čakal sem, kdaj bo planila vame, me razpraskala, čisto pred očmi mi je krilila

s prsti; a tega ni storila. Gledal sem jo, kako je divjala, toda Hanika se mi ni smilila.

Potem so prišli drugi, tudi od našega hrama, z gostovanja ...

Potem so me odgnali. —

XII

Tako je sredi neke noči Hedlov nehal s pripovedovanjem, ko da je pripoved končal. Nekaj večerov zatem nisva govorila, nisem ga hotel nadlegovati; tudi Hedlov sam ni več na pol vstal na ležišču in začel pripovedovati.

Vsak večer, preden smo plegli, je hodil po kajhi, ko da bi plesal po njej ter gledal nekam skozi križe, kakor da bi premišljeval, kaj mi bo še povedal; to pa se ni več zgodilo.

Nekega dopoldneva, na nedeljo — to sem zvedel, ko sem prišel zvečer na spanje — so ga odgnali na vizito. Obiskala ga je Hana.

Nikakšnega pravega spanja ni imel več po tej nedelji, in neko noč, ko so drugi po pogradih že spali, me je znenada povprašal:

»Ali bo to, kar govorijo o zadrugah, resnica? Da bo šlo vse tja? Kakšno življenje bo tam?«

Spreletela me je ta beseda o življenju.

Ali ga je znova začelo skrbeti? Mučilo, tako strašno, kakor je pripovedoval, ga najbrž ni več, čeprav je hotel nekoč na vsem lepem zvedeti od mene, če bi smel, ko pride ven, vzeti Hano.

Vseeno pa mi je še neka reč pri Hedlovem ostala zakrita, tisto o Tuniki; tako bo ostala za vedno, sem si mislil, ko so ga neko jutro odgnali. Prignali so ga v pisarno, ga preoblekli, zvečer pa mi je prinesel jetnik iz krojačnice pomečkani list papirja. Našel ga je v Hedlovi obleki. Pisanje je bilo na štirih straneh, papir je bil vse povprek drobno popisan.

»Ljubi Južek!

Ta list Ti bo prinesla Hana. Bodi dober z njo. Takšnega močnega otroka sta dobila, čisto Tebi je podoben. Tudi materina deklinca se je popravila.

Jaz, ne zameri, sem vzela Paleka. Nisva več doma, ne pri nas in ne pri njih ne bi mogla biti — šla sva v zadrugo. Palek se ni hotel doma prepirati, sicer pa je zdaj tako vseeno zavoljo gruntov. Če hočeš živeti, moraš delati tu ali tam.

Še to Ti moram napisati, zdaj Ti lahko. Imela sem Te rada. Od tistih kámenščic naprej — saj se še spominjaš vaše črešnje pod ókolom — sem Te imela rada. Pa Tebe je potem vse drugo bolj zmotilo. Jaz Ti pa tudi nisem hotela biti v napoto, ne bi zmogla tega. Vem tudi, da Ti je bilo

»Aaaaaaa« je zatulil in z vso močjo pahnil svinjo od sebe. Tedaj je izginil razred, sošolci, učiteljica in domača svinja. Markec je ležal v svoji postelji in skozi okno so ga božali sončni žarki. Pravkar ga je poklicala mamica:

»Vstani, Markec, treba se bo pripraviti za šolo. Umij se in ne pozabi na ušesa.« Markec je vstal in se pričel pripravljati. In ko se je umival, na ušesa prav zares ni pozabil.

Bele snežinke padajo ...

Zima, zopet si prišla, zopet veje sever, zopet padajo snežinke ...

Lani sem te čakal tam zunaj na plani s svojimi prijatelji. Strmeli smo v sive oblake ter zasledovali vrvenje snežink. Prehitevale so se, lovile, plesale!

Že je padel prvi sneg. Po gričih je postalo živahno, donel je naš vrisk in smeh. Smuči, sani so drsele v ravnino prav tja do trde noči ...

In zdaj, zima, si se zopet vrnila? —

Prišla si, po enem letu zopet prišla, toda vsa spremenjena. Polna si žalosti in otočnosti!

O, če bi te lahko pričakal zunaj med prijatelji, govorila bi te srečal zopet nasmejano, veselo, radostno, a sem v mračno sobico, na trdo bolniško posteljo si prinesla samo bol, krute spomine, ki zablajajo solze v oči.

Neznosna bolečina mi stiska srce, ko padajo beli kosmiči mimo okna na zemljo, obup se me loteva, kadar zaslišim živahno čebljanje z griča.

Zakaj ne morem biti zraven? —

Takrat pa, ko bi mi hotelo biti v tolažbo, zatuli sever. Prvič v življenju začutim mraz, prvič zaslišim ječanje drevja, pokanje vej, katere pokriva težki sneg. Spomnim se pričic, zajčkov, srn, ki v gozdu zmrzujejo, gladujejo.

In lažje mi postane! Bol mi hladi zavest, da ima tudi zima svojo svetlo in temno stran, in da nisem jaz edini, ki trpi.

M. M.

Zimska razmišljanja

Tišina, — zimsko spanje, narava sanja »večen« sen ... V vsaki bilki je nehanje, le molk je bitij plen.

Se v srcih drami hrepenenje, v igrednega sonca žarek zlat; in v domišljiji že klije življenje, kot bi čez plan duhtela — pomlad.

Milka

včasih hudo zavoljo mene. Bala sem se, da ne bi bil še zavoljo mene tako nesrečen, in tako sva se potem s Palekom zmenila. Mislim, da je tudi za Tebe bolje, da je tako. Tebe čaka Hana, čisto drugačna je postala, od jutra do noči se ubija na gruntu — in dva otroka ima na skrbi. Kaj če, sirota, drugega — in na Tebe čaka. Rada Te ima. Nekega dne boš prišel domov, na Toplekovo; morala bosta trdo prijeti, če boste hoteli živeti, vidva in otroci. Tudi zate bo še življenje na svetu. Kaj bi ne bilo — troje ljudi Te čaka.

Tisto noč, ko so mati umrli, si se mi najhuje zasmilil — ne misliva več na to, kar se je zgodilo, ne Ti in ne jaz. Tudi kámenščice pozabiva. Hana to ve, vse sem ji povedala. Nič ni rekla, saj veš, kakšna je včasih, ali vseeno Ti lahko napišem, da ni jezna zavoljo mene. Tudi Ti misli na njo ter jo imej rad; moraš jo imeti rad, tudi oba otroka.

Te pozdravlja čez hribe in doline

Tunika.

To je bilo zadnje, kar sem zvedel o Hedlovem — nikdar več ga nisem videl, nikoli več kaj slišal o njem. Lahko, da so ga izpustili, če so ga — kako se je z bogal z življenjem? Čakala ga je Hana, čakala sta ga otroka — Zefin in Hanin ...

(Konec)

Čim bolj preprosto — tem bolj učinkovito

Tudi tkanine vplivajo na modo. Skoraj vsako leto pridejo nove tkanine v promet. Le-te imajo seveda svoje lastnosti, ki jih je treba pri oblačenju upoštevati. Skoraj vsaka tkanina je uporabna bolj ali manj v ta ali drugi namen. Za izrazito športne priložnosti bomo nabavile oblačila iz drugega blaga kot pa za slavnostne prireditve. Tako je treba tudi pri izbiri kroja upoštevati lastnosti blaga, ki ga hočemo ukrojiti. Prav tako ne gre, da bi karkoli blago kombinirali z določenim blagom. Ne gre pri tem za barvo, marveč za kakovost blaga. Tega morda ne opazi vsakdo. Za to je treba imeti že

precej občutljivo oko. Vendar bo verjetno vsakomur prav nepriljetno ob pogledu na žensko, na prvi pogled sicer lepo oblečeno, vendar ne skrbno. Denimo, da ima na sebi kostum iz tweeda. K njemu nosi ne le bluzo iz čipk, temveč si je pripela okrog vratu moderno ogrlico ali pa celo bisere, neprave seveda in si zaaknila na uho uhane elegantne oblike. Na tako neskladno oblečeni ženski se ne more oko nikjer umiriti. Pol tucata napak! Ob malo natančnejšem pregledu jih ne bo težko ugotoviti.

Čipkasta bluzo pristojna k črnemu, temnomodremu in sploh k enobarvnemu

kostumu. Tweed je pa izrazito športno blago, zaradi tega k njemu čipkasta bluzo sploh ne gre. Preprosta popelinasta, volnena ali pa pletena bluzo bi bila veliko bolj, pravzaprav najbolj učinkovita. Tudi nakit pri športnih oblačilih mora biti umirjen in preprost. Dolgi, visoki uhanovi in biserne ogrlice le-sem ne bomo nosile. Pozabiti tudi ne smemo, da morajo biti vse pritlikline k pisanim blagom (in tweed je tudi dokaj pisan), ki so že sama na sebi dovolj živahna, umirjene. Torbice drznih oblik in živahnih barv prisojijo samo k preprostim, enobarvnim oblekam, katerih učinek je samo v materialu in kroju. Pri živahnih tkaninah pa bi z drznimi pritliklinami dosegli le nasprotno tistemu, kar bi hoteli doseči.

Eno glavnih pravil žensk, ki žele biti lepo oblečene, bi moralo biti, da je treba z različnimi dodatki in okraski, s katerimi hočemo doseči določeni učinek, kar najbolj varčevati. Gotovo ste že često opazile, da je na najbolj elegantni obleki najmanj okrasnih predmetov. Najtežje pa je nekaj opustiti. In večina je prepričana, da bo obleka lepša, če bo na njej čim več naborkov, gub, gumbov in kaj vem kaj še.

Drobni nasveti

Rdeči gležnji

Navadno so rdeči gležnji posledica ozeblin. Zato moramo čimprej pričeti z nego rdeče kože. Vsak večer in vsako jutro moramo gleženj dobro masirati, najbolje bo, če bomo to storili s kafrovim oljem ali alkoholom. Odlično sredstvo je tudi jodova tinktura, s katero namažemo ozebla mesta. Madež od jodove tinkture pa drugo jutro namažemo oziroma očistimo s čistim alkoholom.

Razpokana koža na prstih

Najbolj boleče so razpoke med prsti na nogah. Zvečer si z vodo in mehkim milom noge operemo, nato jih narahlo namažemo s kremo. Zjutraj moramo kožo med prsti namazati s kolonsko vodo in jo dobro natresti s pudrom.

Groba koža na komolcih

V dve skodelici nalijemo mlačno olje, najboljšje je olje sladkih mandeljev, lahko pa uporabljamo v te svrhe tudi olje oliv. Skodelici postavimo na tako mesto, kjer nato lahko namočimo v skodelici komolce. To namakanje naj traja četrte ure. Če pa nimate časa ali potrpljenja, jih večkrat namažite z mastno kremo. Čez nekaj časa bo trda koža na komolcih izginila, postala bo mehka in bolj prožna kot je bila.

Ali poznamo vrednost limone?

Zdaj je čas, ko je limona zelo iskan sadež. Vendar se še vedno najde kdo, ki misli, da je uporaba limone razvada in da predstavlja nakup limon nepotreben izdatek. Največja odlika limone je, da izmed vsega sadja in zelenjave vsebuje največ vitamina C. Pomanjkanje tega vitamina povzroča v našem organizmu tež-

ko obolenje skorbut. Skorbut je bolezen dlesni. Brez vitamina C se hitro utrudimo, muči nas glavobol in zaspanost, močno pa se zmanjša tudi sposobnost za delo. To pomanjkanje vitamina C je pogosto zlasti v zimskih mesecih in spomladi, ko je zelenjave premalo, večkrat pa tudi sadja ni. Zato je zelo priporočljivo, da v tem času pridno posegamo po tem okusnem sadežu in tako premostimo pomanjkanje vitamina C in obdržimo organizem zdrav in odporen.

Vitamin C je zelo občutljiv za vročino in ga pri nepravilnem kuhanju lahko zelo hitro uničimo. Uničuje pa ga tudi zrak, ker se močno spaja s kisikom in razpade. Zato je vitamin C v raznih zelenjavah zaradi kuhanja močno izpostavljen uničenju, medtem ko ostaja v limoni nedotaknjen. — Limono lahko vsestransko uporabljamo, nekateri jo uživajo kot pomarančo, tistim, ki jim je prekisla, jo uživajo oslajeno. S toplo limonado zdravimo prehlad, z vodo razredčen sok razkužuje usta in grlo. Če grgramo z limonovim sokom, zdravimo vnetje mandeljnov. Sok prav dobro vpliva tudi na bolnike z žolčnimi ali ledvičnimi kamni, krepi pa tudi meso dlesni, če jih redno masiramo; hkrati s tem utrjujemo tudi zobovje. Tudi kuhanemu sadju, kompotu ali jabolčni čežani dodajamo malo limoninega soka, seveda, če je že kuhano, ter tako nadomestimo pri kuhanju izgubljene vitamine. Za otroke, ki le malo in z največjo težavo uživajo ribje olje, jim limonin sok pomaga, da spravijo zoprno maščobo in vonj iz ust, želodec pa olje lažje prebavi.

Lahko bi našli še mnogo primerov koristnosti limone. Zdaj, ko je čas za to, naj ta koristni sadež ne manjka v nobenem gospodinjstvu. Ako bomo torej redno uporabljali limone, se bomo izognili marsikateri nevarnosti, ki jih povzroča pomanjkanje vitamina C, ki ima v vsakem organizmu pomembno mesto. Zato naj bo naša navada, da prav v tem času, ko sadja in zelenjave ni toliko, redno uživamo limone.

Mleko in citrone izredno koristne

Ponavadi pravimo, da plača mati rojstvo vsakega otroka z enim zobom. Na tem je nekaj resnice, če mati ne pazi dovolj na svojo prehrano. Otrok črpa iz materinega organizma vse, kar potrebuje za rast in razvoj, in sicer ne glede na to, ali bo materinemu organizmu potem primanjkovalo te snovi ali ne. Prav zaradi tega mora vsaka bodoča mati skrbeti, da bo v njeni prehrani čim več take hrane, ki vsebuje kalcijeve snovi. Na prvem mestu naj omenimo mleko in vitamine. Največ vitaminov je, kot znano, v citronah in pomarančah. Če bodoča mati ne more uživati tega dragega sadja, naj gre po nasvet k zdravniku, da ji bo zapisal tiste vitamine, ki jih potrebuje njen organizem v času nosečnosti, in to v večjih količinah.

Važno pa je tudi, da je vsaka bodoča mati pod stalnim nadzorstvom zobnega zdravnika, ker ravno v času nosečnosti obstoja nevarnost, da zobje obolijo in začnejo razpadati. Ako pa je pravočasno na mestu zobozdravniška pomoč, se zobje da v tem kritičnem času obvarovati.

Da bomo maslo lažje mazale

Pozimi nam pogosto dela preglavice pretrdo in drobljivo presno maslo, ker ga ne moremo namazati na kruh. V tem primeru si takole pomagamo: skodelico s presnim maslom položimo v lonec z vročo vodo in gnetemo z žlico. Kmalu se bo maslo toliko zmehčalo, da ga bomo z lahkoto mazale na kruh.

Kako sem spoznala besedo „bitter“

Dolgo je že od tega, odkar smo bili nekje daleč, brez doma. Bili smo še mali — otroci — ne zavedajoč se ob igranju, da je prostost le do mrzlih vrat tiste velike hiše. Vendar so nam ostali v duši temni dnevi hrepenenja po domu, ki je — bilka — gozd — krava — nekaj. Marsikateri večer nam izpodrinejo ti omejeni spomini študijsko knjigo in kakor blisk pridejo na dan nekatera tistih doživetij, ki so nam grenila otroška leta.

Sedemletna, že zelo »odrasla« sem ležala z bratom v ozki sobi neke bolnice. Mala bolniška sestra s hradco kakor velike peruti je bila prijazna, četudi nisem razumela, zakaj zdrzne z obrazom, če odnese kahljico ven (mati to ni...). Sestra »brez peruti« je bila glasna, ostra — na tistem sem se je celo bala.

Vštric mene fant z »Läusen«. Bil je »vom Land«. To je spominjalo na nekaj oddaljenega, zaoblčenega; spominjalo je na čas, ko sem popoldne skrivaj molzla kravo (čudno, da so zvečer vseeno opazili); na čas, ko smo gruča otrok gazili do prsi visoko travo in so nam cvetlice božale lice; na čas, ko so nas atej spodili domov, čeprav smo bili »še« pol dneva pri Barbiji... Tisti fant je pravil, da so

tam zunaj ceste brez asfalta in da so blatne, če dežuje. — Začudeno in nejeverno sem poslušala. Vendar so le bile nekje v daljavi spomina te »ceste«. To je bilo »bolnica«!

Še mnogo je bilo »bolnica«: Brat ni hotel moliti očenaša; to pa je bilo tako važno za ozdravljenje...! Ali ni hotel, ker ni bilo očena, ali pa ga je bilo sram jezika, ki ga »oni« niso razumeli? Celo tepla sem brata v slepi želji po molitvi, ki je pomenila ozdravljenje! Kajti, bilo je silno potrebno, »biti zopet zdrav«...

Dobili smo kavo, rjavkasto kavo! Toda kakšen okus...? Ni je bilo moč piti! Doma... kje, — kdaj je to... je nam mama vsula celo žlico sladkorja! Obupana sem strmela po izrazu, ki bi povedal, kakšna je kava. Tičalo je v grlu, a vedno je prišlo na dan le »hrenka«, tega pa ti ljudje niso razumeli. Sploh so govorili nek čuden jezik, ki je imel le malo razumljivih besed! Naenkrat se mi je posvetilo! Blažena sem rekla: »Schwester, sauer!« Sestra — ali so bile samo peruti? — me začudeno pogleda. — »Ach, bitter meist Du!« Razočarana nad neodbravanim mojem »spoznanja« sem pozabila, kakšna

je bila kava potem. — Poznam pa besedo »bitter«...

Toda »bolnica« je bilo tudi, če je o Veliki noči »Oserhase« prinesel nekaj od »Schwester Beregrine« — nekaj sladkega v obliki mila, toda takrat ni bilo rožnatega mila; — če so atej in mama prišli k oknu in če me je ob njihovem smehljaju objelo domotožje — skrivaj, da brat ne bi videl, so tekale solze.

Pa še nekaj je bilo »bolnica«: Ko so atej čisto v zaupanju, brez brata, vzeli veliko, pametno hčerko v park: Ne smeš vekati, biti morajš junaška! In ko so pokazali slike »speče« deklice: — »Veri je mrtva« —

Nisem jokala! — Kaj je to »mrtva«? Ne bo več prišla? — Saj bom jaz zopet smela nazaj ven iz »bolnice«! — Ne bo več mogla govoriti, pisati, brati? — Saj ona to že vse zna, saj bo nekega dne zdravnica! — Prej pa bova še dobili čarovne lutke — doma —. »Mrtva«, to je čudna beseda — prazna. — Res sem bila junaška, nisem jokala! Nič objokavanja vrednega ni bilo! Nič žalostnega! — Slike? — Lahko jih je napraviti!

Prišla je mama — črna oblečena. — Včeraj ob oknu sem ji že povedala, da ji

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Jod prežene prehlad

Ena sama kapljica joda prepreči prehlad. Dovolj je, da v začetku prehlada kanemo kapljico joda v kozarec vode ter tekočino na dušek izpijemo. Prehlad se ne bo razvijal dalje. Jod je treba uporabljati že pri najrahljšemu znaku prehlada. Če ga uporabimo šele v poznejšem štadiju, ne koristi več. Za ta način zdravljenja se močno zavzema nemški zdravnik dr. Weiss iz Bonna, ki pravi, da je dolgo vrsto let trpel za neozdravljivim prehladom, pa mu je ta metoda temeljito pomagala. Že zato, ker se iz prehlada razvi-

jejo lahko druge nevarne bolezni, je to zdravilo in ta način zdravljenja vreden opozorila.

Osrednje zdravstvene oblasti v Washingtonu so objavile, da je mladi znanstvenik dr. Robert Huebner našel cepivo, ki bo zanesljivo pregnalo prehlad in z njim v zvezi razne vročinske bolezni. Cepivo je bilo preizkušeno na mnogih bolnikih, podrobno poročilo pa bo objavljeno v glasilu Ameriške zdravstvene zveze.

Novo sredstvo proti tuberkulozi

V Južni Afriki so odkrili novo sredstvo proti tuberkulozi. Zanimivo je, da gre zasluga za to odkritje Greničarjem.

Tudi proti raku novo „orožje“

Iz znanega instituta za boj proti raku Sloan Kettering v New Yorku poročajo, da je znanstvenikom uspelo odkriti antibiotik, ki preprečuje rast rakastih celic. Novi antibiotik je dobil ime azaserin in so doslej delali z njim poizkuse na živalih. Vsi poizkusi so se zelo dobro obnesli in pričakujejo, da bodo v kratkem začeli s proizvodnjo azaserina za široko potrošnjo in bo tako služil mnogim trpečim za rakom, ki so bili doslej prepuščeni na nemilost te bolezni.

Zdravniki so opazili, da med njimi ni bilo tuberkuloznih obolenj zaradi okužb z inficiranim kravjim mlekom, čeprav so bile njihove krave očitno tuberkulozne. To ljudstvo navadno shranjuje mleko v izdolbenih bučah. Strokovnjaki so preiskali stene teh buč in našli v njih mikroorganizme, ki uničujejo bacile tuberkuloze.

To nenavadno odkritje so takoj s pridom uporabili za boj proti tako zavrtni bolezni, kot je tuberkuloza. Na ta način odkrito sredstvo bo služilo za zatiranje goveje in človeške tuberkuloze. Od novega odkritja bo imela koristi živinoreja in moderna medicina.

ta klobuk ne pristojna — odkod neki ga le ima? — Da, mama je bila črna oblečena. Pogledala je na razprostrte slike in hipoma je začela bridko, prav iz dna srca jokati.

Nekaj groznega se je moralo zgoditi, da je mama jokala, tako bridko jokala. Sprva sem jokala z njo. Z maminim in mojim ihtenjem pa je postajala tista črna, velika zver, ki se je tako lahko, brezpomembno imenovala »mrtva«, večja in večja, dokler ni obšla vso mene. Od znotraj ven mi je skušala raztrgati prsi.

»Mrtva«, »mrtva«, »mrtva«.

Pridi vendar nazaj! Potrebujem Te! Saj Te imam rada!

»Mrtva«, »mrtva«.

Ne more biti, da Te ne bom več videla! Nočem, da bi bila »mrtva«. NOČEM —

Jokala sem z vso bridkostjo, ki je je zmožna otroška duša, »duša«, ki je, strmeč v zgornjo posteljo, hrepenela po cvetočih travnikih, po širnih poljanah, ki se jih je le še podzavestno spominjala...

Poleg mene si je atej brisal oči — ob bridkem ihtenju mi je mamina roka tolažljivo božala lice...

Tudi od takrat poznam besedo »bitter«.

St. St.

Kakšno krmno vrednost imajo suhi rezanci pese?

Suhi rezanci pese (Trockenschnitzel) kot ostanek pri proizvodnji sladkorja prihajajo na trg kot krmilo. Njihova krmilna vrednost je v boga em odstotku sladkorja (60 do 65 %), ki daje suhim rezancem krmno vrednost 508 škrobnih enot v enem kg. Zato lahko izredno dobro izpopolnijo pitovno krmno prašičev, če le-te piamo z žitom. Vendar je treba pitance na suhe rezance počasi navaditi. V začetku naj dobi žival samo 10 dkg rezancev na dan, njihov dnevni obrok pa se s časom lahko poveča na 10 % skupne krme. Plemenske svinje pa lahko dobijo na dan tudi po 2 kg rezancev. Rezance je treba pred krmljenjem nekoliko navlažiti z vodo ali posnetim mlekom.

Po primerjavi njihove krmne vrednosti z isto od koruze se dodajanje suhih rezancev k pitovni krmi izplača, če jih dobimo po 1.20 šil. za kg.

Umetna gnojila ne povzročajo raka

Večkrat se tudi pri nas sliši trditev, da so umetna gnojila zdravju škodljiva. Takole modrujejo nekateri: »Dokler ni bilo umetnih gnojil, je bila pridelana hrana bolj zdrava in ni toliko ljudi umrlo za rakom«.

Proti takim in podobnim trditvam je pred nedavnim nastopil s protidokazi Dr. L. M. Kopetz, profesor visoke šole za kmetijstvo na Dunaju in jih ovrgel s statističnimi primerjavami. Nasproti potošnji umetnih gnojil po hektarju kmetijske površine je postavil umrljivost za rakom v posameznih državah med leti 1928 in 1935. Primerjava izgleda takole:

gnojil po ha/kg	na 10.000 prebivalcev umrlo za rakom
Grčija	5.3
Avstrija	12.2
Švedska	23.3
Anglija	40.6
Švica	66.3
Holandska	258.3

Pitno mleko v Zapadno Afriko

Eno petino vsega mleka ki ga prevzamejo, sterilizirajo mlekarne Liverpoola (Anglija) in ga prodajajo v Zapadno Afriko. Mleko prevažajo iz Anglije v Zapadno Afriko z letali. Liverpool ima 14 naprav za pastiriziranje mleka.

V Angliji, kjer proizvodnja mleka ne krije potreb prebivalstva, se čudimo takemu trgovanju z mlekom. Prav pa bi bilo, da bi pri nas, kjer proizvodnja mleka že presega potrebe, pričeli razmišljati o podobnih oblikah izvoza mleka.

Jng. Dolfe Gizej:

Pravilna vzreja telet — temelj dobre plemenske živine

(Konec)

Teletom dajemo le polno mleko, kar nam vzrejo podraži

Če računamo, da je potrebno 10 kg polnega mleka za 1 kg prireje teleta, moramo z mlekom varčno gospodariti. Kjer koli je to mogoče (posnemalniki) je priporočljivo, že v drugem tednu pričeti z napajanjem s posnetim mlekom in to vse do 6 mesecev. Polno mleko dajemo pri tem načinu vzreje le do 12. tedna. Če pa nimamo na razpolago posnetega mleka, pa moramo napajati s polnim vse do 16. tedna, seveda v malih količinah. Primer: na norma za teleta je: 450 kg polnega, ali pa 300 kg polnega in okrog 500 kg posnetega mleka.

Teletom dajemo premalo ali pa preveč vode

Kakor hitro je količina skupnega mleka (polnega in posnetega) manjša od 7 do 9 kg, je treba teleta napajati z vodo. To se zgodi nekako od 6. tedna naprej. Ta voda mora biti v začetku mlačna. Prve dni je dajemo le 3 do 4 lit. na dan. Pozneje lahko dvignemo skupno količino tekočine (mleka in vode) na 12 do 14 lit. Šele v 5. in 6. mesecu lahko teleta pijejo

Tržni razvoj ob koncu leta 1955

Goveja živina

Na decembrskih sejnih za klavno živino v St. Marxu skoraj ni bilo več uvožene živine. Povprečna ponudba je bila sicer nižja kakor v novembru in oktobru, vendar je ostala na višini meseca avgusta, ko je delež uvožene živine zna-

	ponudba	voli	biki	telice	krave
5. 12.	1836	8.—	11.50	9.60	11.20
12. 12.	1518	8.—	11.50	9.50	11.40
19. 12.	1642	8.—	11.40	9.50	11.30
27. 12.	1166	8.—	11.30	10.20	11.70

povprečje:

november	1804	8.50	11.82	9.95	11.57
oktober	1695	9.12	11.96	10.06	11.80
avgust	1592	9.20	12.05	10.—	12.10
april	1450	8.25	11.50	9.10	11.18

Klobasice so plačevali po 5.80 — 8.50 šil. za kg žive teže.

Iz primerjave cen sklepamo, da so lanskega leta postajali mladi pitani biki in telice vse bolj zahtevane klavne živali. To potrjujejo tudi še v decembru dosežene cene na koroških sejnih za bikce, mlade vole in telice, ki so bili prodani pitališčem (Einsellvieh). Za nje so dosegli ceno 8 — 10 šil., kar je enako ceni v oktobru, ko je imela klavna živina še za 50 — 80 grošev višjo ceno.

Lanske predbožične cene za klavno živino se ne razlikujejo od cen v predbožičnih tednih 1954. leta; nasproti cenam leta 1953 pa so višje pri volih za 1.50 do 2 šil., pri bikih za 2.— do 2.40 šil., pri telicah za 2.— do 2.70 šil. in pri kravah za 1.20 do 1.50 šil. za kg žive teže.

Koroške decembrske cene za klavno živino so znašale: za vole, bike in telice

6. 12.	9273	12.80	13.50	12.30	12.70
13. 12.	7434	13.40	13.80	13.—	13.40
20. 12.	8237	13.40	13.80	13.—	13.40
27. 12.	7811	13.50	14.—	13.20	13.50

povprečje:

november	8363	13.80	13.85	12.80	13.12
oktober	8318	17.38	18.12	13.72	14.—
avgust	7015	17.83	18.47	13.77	14.—
april	6232	12.38	13.04	11.78	12.34

Predbožične cene so nižje, kakor so bile cene 1954 in 1953, kljub temu, da je bilo predvsem 1954 v St. Marxu prodanih več prašičev, kakor pred minulimi prazniki.

Po lanskem septembrskem štetju praši-

Njivski traktor „Porsche“

Tovarna Hofherr — Schranz na Dunaju bo pričela v kratkem izdelovati v licenci znani njivski traktor Porsche. Ta traktor je konstruiran tako, da opravlja mo z njim na njivi več opravil hkrati. Traktor ima 11 PS.

šal še 23,7 %. To in pa delež uvožene živine v okobru in novembru kažeta, da je domače kmetijstvo svojo ponudbo tekom jeseni zvišalo za ca. 25 %. Sezonsko razumljivo je povpraševanje tudi v decembru padalo, kar zlasti kažejo cene za vole in krave, ki so padle pod aprilsko povprečje:

	ponudba	voli	biki	telice	krave
5. 12.	1836	8.—	11.50	9.60	11.20
12. 12.	1518	8.—	11.50	9.50	11.40
19. 12.	1642	8.—	11.40	9.50	11.30
27. 12.	1166	8.—	11.30	10.20	11.70

november	1804	8.50	11.82	9.95	11.57
oktober	1695	9.12	11.96	10.06	11.80
avgust	1592	9.20	12.05	10.—	12.10
april	1450	8.25	11.50	9.10	11.18

9 do 10 šil., za krave 7 do 9 šil., za klobasice pa 6 šil. Ponekod so pričeli tudi s prodajo zaklanih živali in dosegli 16 do 19 šil. za kg mesa.

Prašiči

Če vse okolščine ne varajo, se je cena pitancev, ki je vidno padla koncem meseca novembra, spet ujela in bo ostala stabilna. Za to ne govori le postopen porast cene pred in po praznikih, marveč tudi ponehavanje uvoza klavnih prašičev. Delež uvoženih prašičev je decembra v St. Marxu znašal le še pičlih 15 % nasproti 31,8 % v novembru in 41 % v oktobru. S tem v zvezi lahko trdimo, da domača ponudba še ne pritiska preveč na trg, kajti ob padcu deleža uvoženih prašičev vidimo tudi padec ponudbe v decembru. Cene pa so se v St. Marxu razvijale takole:

6. 12.	9273	12.80	13.50	12.30	12.70
13. 12.	7434	13.40	13.80	13.—	13.40
20. 12.	8237	13.40	13.80	13.—	13.40
27. 12.	7811	13.50	14.—	13.20	13.50

november	8363	13.80	13.85	12.80	13.12
oktober	8318	17.38	18.12	13.72	14.—
avgust	7015	17.83	18.47	13.77	14.—
april	6232	12.38	13.04	11.78	12.34

čev sklepamo, da se bo nasproti lanskemu prihodnjih mesecih ponudba povečala za ca. 13 %, vendar v tem še ni nevarnosti za padec cene, kajti v povprečju prvih 3 mesecev preteklega leta je znašal delež uvoženih prašičev v St. Marxu več kot 20 %.

Tekom meseca decembra je tudi Koroška spravila v St. Marx ca. 1.800 pitancev, ki so jih na Koroškem plačevali po 11 do 12 šil. Sedaj, ko izgleda, da se bo popravljen cena tudi v naslednjih mesecih držala, bi bilo želeli, da se decembrsko zalaganje Dunaja na Koroškem še razvije naprej.

Blaž Singer

tu. Tele prenese tudi precej mraza, zato ga pozimi prav tako lahko spustimo v tekalščice. Tele naj pride tudi že na pašo. Vendar mu ta pašna ne sme biti izključna krma. V tekalščicah se pa vedno varujmo, posebno pri prav mladih teletih ter ob mrzlih dneh, raznih jam in kotanj. Tam se namreč nabira voda. Telea jo seveda popijejo in si s premrzlo vodo prehlade prebavila. Posledica je zelo pogosto prav močna driska.

Nismo si napravili načrta za napajanje vsakega teleta

Kakor nikjer ne moremo brez načrta, tako tudi ne pri vzreji telet. Vedeti moramo točno starost teleta in temu primerno uravnavati količino mleka po tabeli, ki si jo napravimo. To tabelo imamo obešeno v hlevu, kjer so teleta, tako je vedno pri roki. Upoštevati moramo, da se količina mleka ravna po teži teleta. Mleka dajemo teletu nekako 10. del njegove teže. Bikcem lahko povišamo obrok močnih krmil in še za kakšen mesec ali dva podaljšamo napajanje s posnetim mlekom.

Če bi odpravili vse prej naštetе napake, bi ostalo tele zdravo in za plemo sposobno. Ob koncu 6. meseca bi bilo težko 170 do 180 kg. Pri tem bi za vzrejo porabili približno: 300 kg polnega, okrog 500 kg posnetega mleka, 190 kg krmne mešanice, 200 kg sena in 380 kg pese ter korenja.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Spravljanje kmetijskih pridelkov čez tujo zemljo

I

V kmetijskem gospodarstvu se pogosto dogodi, da pridelkov ni mogoče spraviti na lastno odnosno z lastne zemlje, brez da bi se to izvedlo čez tuje zemljišče in ne da bi tako spravljanje povzročilo neprimerno visoke stroške, ki bi ne odgo-varjali vrednosti pridelkov. Za take primere obstoja zvezni zakon iz leta 1951 in se imenuje temeljni zakon o posesnih in vrvnih poteh.

Na podlagi tega zakona ima posestnik takega zemljišča pravico, da v svrhu ureditve škodljivega razmerja zahteva priznanje potrebnih pravic za spravljanje čez tuje zemljišče. Taka pravica obstoji v tem, da sme lastnik posestva, ki leži v takih krajevnih neprilikah, spravljati pridelke ali potrebščine s svojega zemljišča odnosno na svoje zemljišče brez posebne poti v časih, ki se natančno določijo po gospodarskih potrebah, čez tuje zemljišče.

Medtem ko v navadnem primeru postopek za doseg take pravice ni preveč težaven, pa je zadeva mnogo bolj zapletena v slučaju, da gre v zvezi s to pravico tudi za tako imenovane javne interese države, dežele in javnih podjetij, kakor so vojaščina, železnice, električne naprave ali naprave zračnega prometa, javne ceste, rudokopi ali važne industrijske naprave. V takih slučajih je namreč treba še posebej zaprositi agrarno oblast (navadno deželno), da se ne izreče proti prošnji.

Izrecno za koroške razmere pa obstoja poleg zveznega zakona še poseben deželni zakon iz leta 1933, ki prav tako vsebuje določila za reševanje takih primerov, kot smo navedli zgoraj. Koroški zakon jasno določa, da spadajo v kmetijsko gospodarstvo tudi gozdovi, za katere so te določbe morda v prvi vrsti mišljene.

V tej zvezi je važno tudi določilo, da nima samo lastnik zemljišča ali gozda, ki mu manjka možnost pravilnega spravljanja, pravico, da zahteva odpravo takega težkega gospodarskega stanja, marveč pripada ta pravica tudi užitelju in zakupniku. Razlika je le v tem, da ima lastnik takega zemljišča potem, ko mu je bila pravica do spravljanja pridelkov priznana, tudi še možnost, da zahteva vpis pravice kot zemljiške služnosti v zemljiško knjigo, seveda le v primerih, če služi pravica spravljanju pridelkov stalni ali vsaj redno se ponavljajoči potrebi.

Nikakor pa ni izključeno, da se lastnikom, užiteljem in zakupnikom takih zemljišč zaprošena pravica prizna samo kot osebna pravica za prošilca, in sicer za podrobno določene posebne slučaje odnosno za gotovo dobo.

Zgoraj omenjenim izjemam, ko je treba vprašati posebej še javne oblasti, ki pridejo pri dovolitvi v pošev, moramo zaradi točnosti navesti tudi pokopališča, ki ležijo večkrat na podnožju kake gore, nadalje vrtove in druge zagrajene prostore, skladišča lesa, drv in podobnega, kjer je seveda treba najprej vprašati lastnika.

V vseh primerih, ko gre za pridobitev kake posebne pravice, pa velja načelo, da mora v gospodarskem smislu pridobljena pravica pretehtati škodo, ki nastane na tisti tuji zemlji (gozdu itd.), preko katere se bodo potem spravljal pridelki. Pri tem se mora gledati tudi na to, da bodo odstranjene vse predvidene nevarnosti za ljudi, ki pridejo pri takem delu v pošev.

Toliko na splošno o zakonu, po katerem je mogoče doseči v interesu kmetijskega gospodarstva posebne pravice za spravljanje pridelkov čez tujo zemljo. Prihodnjč pa bomo govorili o nekaterih podrobnostih, ki so važne za vsakogar, ki se hoče tega zakona poslužiti.

800.000 šil. za bika

Neki ameriški živinorejec iz Texasa je plačal v Angliji za bika pasme Aberdeen-Angus ceno 800.000 šil. Bik je star 4 leta in se je izkazal kot izboren prenašalec dednih lastnosti.

Spremembe v ministrstvu za socialno upravo

Vicekancler dr. Schärff je sporočil, da bo dosednji minister za socialno upravo tekom tega tedna predložil zveznemu prezidentu dr. h. c. Körnerju prošnjo za svojo ostavko. Ob tej priliki je dr. Schärff orisal zaslužno delovanje socialnega ministra Maisela, ki je že vsa leta po vojni vršil to funkcijo ter poudaril, da ima Maisel velike zasluge pri izgradnji socialne politike druge republike, in če spada danes Avstrija med socialno-politično najbolj napredne dežele Evrope, se imajo delavci in nameščenci za to zahvaliti pred-

vsem Maiselu. Uspelo mu je, da je parlament kljub oviram sprejel in potrdil zakon o splošnem socialnem zavarovanju in pravico delavcev do penzije. Maisel je dosel to, za kar so se delavci borili že desetletja.

V imenu vlade in vsega avstrijskega ljudstva se je Maiselu za dolgoletno delovanje zahvalil zvezni kancler ing. Raab. Na mesto Maisela pa bo prišel dosednji generalni sekretar avstrijske sindikalne zveze Anton Proksch.

Autobusni promet med Slovenijo in Avstrijo

Še ta mesec, 24. in 25. januarja, se bosta sestali na Bledu v Sloveniji avstrijska in jugoslovanska delegacija, ki bosta sklepali o dokončni ureditvi prometa med obema državama. Sezonski avtobusni promet, ki je bil lani uveden med Avstrijo in Jugoslavijo, je prišel do izraza šele ob koncu sezone, ko prometa ni bilo več toliko. Zaradi tega bo sporazum podpisan letos pravočasno, to je še pred pričetkom sezone, tako, da bo pravočasno prišel do popolnega izraza.

Poleg dosedanjih prog med Beljakom,

Opozorilo naročnikom

„Slovenskega vestnika“

Današnji številki smo priložili poštne položnice s prošnjo, da se jih cenjeni naročniki poslužijo za poravnavo naročnine.

Položnice naj se poslužijo v prvi vrsti vsi oni naročniki, ki so morda z naročnino v zaostanku. Smatrajte nakazilo naročnine za svojo dolžnost, ker tudi list mora izpolnjevati svoje obveznosti. Drugi naročniki pa porabite položnico za plačilo naročnine v naprej.

Oni naročniki, ki imajo naročnino poravnano tudi že v naprej, naj shranijo položnico za pozneje. Še bolj pa je, da pridobijo kakšnega novega naročnika in mu s položnico omogočijo plačati naročnino za vse leto, ali pol leta ali pa četrt leta v naprej.

S položnico smo usregli tudi onim, ki trenutno nimajo denarja pri rokah, pa bi list radi plačali ob času, ko jim je lažje mogoče, če bi imeli položnico pri rokah.

Naročnina za »Slovenski vestnik« znaša: za vse leto 60.— šil., za pol leta 30.— šil., za četrto leta 15.— šilingov.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 21. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Oj ta soudaški boben (slov.) — 19.00 Veselo in lahkotno — 19.30 Kaj se je zgodilo v tem tednu.

Nedelja, 22. januar:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 8.30 Mladi Korošci igrajo in pojejo glasbo avstrijskih skladateljev — 9.10 Igra berlinski zabavni orkester — 11.05 Veselo zveni, veselo doni — 13.00 Operni koncert: dela ruskih mojstrov — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Šport — 21.00 Veseli večerni koncert.

Ponedeljek, 23. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 6.23 Staro, toda dobro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Za našo vas (slov.) — 14.30 Knjižni kotic — 18.00 Šlagerji — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Da ne pozabimo... (slov.) — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 24. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Zdravi človek — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Zdravniški

Celovcem in Grazem s Portorožem in Opatijo bodo uvedene tudi proge Celovec—Bled čez Ljubelj, Dunaj—Zagreb—Reka, Dunaj—Zagreb—Beograd ter med Grazem in letovišči v Sloveniji. Povezava pa naj bi bila tudi med Gradiščansko in Zagrebom.

Turistični zastopniki Slovenije upajo, da bodo letos vzpostavili tudi turistične linije z Italijo, in sicer iz Benetk in Trsta na Bled in v Bovec.

V Donawitzu bo zagorel četrti plavž

Jutri bo začel v Donawitzu na Štajerskem obratovati nov plavž. Slovesnosti, ki jo bodo imeli ob tej priložnosti, bo prisostvoval minister za promet in poddržavljena podjetja ing. Waldbrunner.

V podržavljenih obratih Alpine Montan v Donawitzu so obratovali doslej trije plavži in so v vsakem izmed njih lahko proizvedli dnevno od 350 do 500 ton surovega železa. Dnevna kapaciteta novega plavža, ki so ga gradili eno leto, pa bo znašala 800 ton. Vendar se produkcija surovega železa v Donawitzu v doglednem času še ne bo bistveno povečala, ker bodo hkrati z začetkom obratovanja novega plavža ustavili enega izmed dosedanjih, ki je potreben že temeljite obnove.

Beograjsko gledališče povabljen na Dunaj

Dunajski Burgtheater je povabil Jugoslovansko dramsko gledališče v Beogradu, naj priredi na Dunaju predstavo »Dunda Maroja« Marina Držića. O določitvi časa za to gostovanje so razgovori še v teku.

Popoln bančni rop pojasnjen

Ameriška zasledovalna služba je pretekli teden aretirala šest roparjev, ki so 17. januarja leta 1950 izvedli napad na stavbo bostonske transportne firme denarja in tako ugrabili 1,2 milijona dolarjev v notah ter 1,6 milijona dolarjev v čekih. Aretacija je bila izvršena 5 dni pred zastaranjem zločina, torej še pravočasno, tako da bodo zločinci dobili zaslužen kazni. Dva člana bande se nahajata še na svobodi, deveti pa je že umrl. Od plena doslej še niso mogli ničesar dobiti nazaj. Čeprav je prišlo takoj po ropu do številnih umorov na vzhodni obali Amerike, verjetno je prišlo med različnimi roparji do pravega boja za plen, vendar se zdi ameriškim varnostnim organom FBI, da je to bil načrten napad in popoln rop.

Kakor poroča pravosodno ministrstvo, je bil napad na banko Bostona že eno leto v naprej pripravljen in dejansko dobro proučen in izvežban. Poleg tega so člani bande večkrat ponoči vdrli v s' avbo, da bi se v njej znali v odločilnem trenutku pravilno orientirati. V resnici je bil napad tako spretno izpeljan, da je prišlo bandi vse v roke, kar se je tisti čas nahajalo v podjetju. Banda je bila tudi tako dobro organizirana, da celih pet let ni bilo mogoče prijeti niti enega njenega člana. Koliko je od ukradenega premoženja še ostalo, se bo ugotovilo v teku zasliševanj. Bande v podzemlju Amerike stalno ogrožajo ameriška podjetja. Pri svojih poslih so tako spretni in podjetni, da jim je le težko priti na sled.

Močni potresni sunki v Mehiki

Močni potresni sunki so stresli nedavno mehiški turistični center Acapulco in je bilo porušenih več stanovanjskih poslopij.

Acapulco so prvi potresni sunki pretresli že takoj po polnoči. Ljudje so zaradi tuljenja siren in zaradi zvonjenja zvonov skočili prestrašeni iz postelj in so skušali v divjem begu bežati na prosto. Pri tem paničnem begu je bilo več možkih, žensk in otrok dobesedno pohojenih in težje poškodovanih.

Neka 4-nadstropna novogradnja je pokopala pod seboj tri ljudi, ki so jih gasilci šele po večurnem delu izkopali težko poškodovane iz ruševin.

Do paničnega bega je prišlo tudi v severnoahliškem mestu Arica, kjer je nekaj ur pozneje prišlo do dalj časa trajajočega potresa. Hiše so padle skupaj in z neke gore blizu Arice se je utrgal veliki plaz, ki se je valil preko cest z ogromnim hruščem in truščem. O škodi, ki jo je potres povzročil, doslej še ni nič točnega znano; tudi o tem, koliko je bilo človeških žrtev, doslej še ni mogoče povedati nič točnega.

V Zapadni Nemčiji je bil zvišan denarni obtok

V Zapadni Nemčiji je bil denarni obtok zvišan od 14 na 15 milijard mark, medtem ko so se zaloge zlata in deviz v teku zadnjega leta dvignile na 13 900 milijonov mark.

Prijateljstvo na Južnem tečaju

Vodja ameriške odprave na Južnem tečaju konteradmiral Byrd, je poslal pozdravno poslanico vodji sovjetske odprave Lsamovu in izrazil željo, da bi zelo rad videl, če bi si obe odpravi pri svo-

jem delu izmenjavali vremenska poročila. Hkrati je izjavil, da so ameriška letala že ponovno preletela točko, na kateri namestila sovjetska odprava urediti svoje oporišče. Pravijo, da bi to dejstvo lahko odločilno vplivalo v slučaju, da bi Amerika zahtevala to ozemlje zase.

ŠPORTNI

Smučarske tekme

mladinskih organizacij v Šmohorju

Pod vodstvom deželnega mladinskega urada za Koroško bodo dne 5. februarja 1956 v Šmohorju smučarske tekme koroških mladinskih organizacij. Na tekmi bodo organizacije lahko sodelovale z naslednjim številom tekmovalcev: Österreicher Alpenverein 2, Bund Europäischer Jugend 2, Evangelische Jugend 2, Freie österreichische Jugend 7, Frohe Jugend 2, Gewerkschaftsjugend 5, Junge Garde 1, Kath. Jungschar 1, Landjugend 3, Naturfreunde 2, Österreichische Jugendbewegung 5, Rote Falken 2, Zveza slovenske mladine 2, Sozialistische Jugend 5, Sozialistische Mittelschüler 2.

K tekam se je treba prijaviti do 27. januarja 1956 pri deželnem mladinskem referatu (Landesjugendreferat) v Celovcu, Konzerthaus. Za zavarovalnino je treba plačati 10 šilingov za udeležence. Stroške za vožnjo in prenočnino krije deželni mladinski referat. Za posameznike plača vožnjo samo do Beljaka, od tam pa je treba oskrbeti skupne vozne listke, ker šele pri skupinah po pet mladincev dovoljuje železnica 50 % znižanje voznine.

Hotelsko podjetje išče 2 natakarska vajenca. Ponudbe na upravo lista.

Torek, 24. januar:

7.10 Melodije za razvedrilo — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Naši zbori pojo slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmečka univerza: Kalenji semenja — 13.30 Tisoč pisanih zvokov — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.10 V svetu opernih melodij — 18.00 Zunanje-politični feljton: Ameriška pomoč tujini — 18.30 Športni tednik.

Sreda, 25. januar:

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih „Svobod“ — 11.45 Pomenki o Slovenski Koroški (ponovitve) — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Narodne pesmi iz Slovenije, Zagorja in Dalmacije — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 18.45 Igra godba na pihala.

Četrtek, 26. januar:

6.35 Igrajo veliki zabavni orkestri — 7.10 Zabavne melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Mladinske skladbe — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Umetne in narodne pesmi — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 15 minut z R. Stolzom — 18.35 Radijska univerza — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Četrtek večer (sodelujeta Avsenekov kvintet in Slovenski oktet).

Petek, 27. januar:

6.35 Operetna in lahka glasba — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Poje Slovenski oktet — 16.00 Modni kotic — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 Nekaj pri- ljubljenih domačih pesmi — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 21. januar:

7.10 Popevke z Montmartra — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.30 Kmečka univerza — 13.30 Za prijetno razvedrilo — 14.20 Pionirski kotic — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Novi filmi — 18.00 Okno v svet: Nova žitnica v Sibiriji — 18.35 Jezikovni pogovori — 20.00 Zabavni večer.

Nedelja, 22. januar:

6.00 Vedre in poskočne melodije — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Venček slovenskih narodnih pesmi — 9.00 Otroška predstava — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Po naši lepi deželi: Ohridske legende — 18.15 Melodije, ki jih radi poslušate — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 23. januar:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Radijska šola: Iz bele knjige prirode — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Slovenske narodne — 14.05 Radijska šola: Pomenki o Slovenski Koroški — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Partizanske pesmi bratskih narodov — 16.00 Zdravstveni nasveti — 18.00 Znanost v boju proti prometnim nezgodam.

vedež (slov.) — 15.30 Od lesa do papirja — 16.35 Pri ljubljene melodije — 17.10 Igra Jarro Schmied s svojimi solisti — 18.40 Oddaja za delavce — 19.30 Za vas, gospa.

Sreda, 25. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Za ženo in družino (slov.) — 15.30 Otroška ura — 16.50 Kulturne vesti — 18.45 Pesmi Pavla Kernjaka (slov.) — 19.30 Dober večer, dragi poslušalci.

Četrtek, 26. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.30 Otvaritev olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo — 14.00 Poročila in objave. Prof. L. Kramolc: Razgovor s pevci in pevodji — 2. del (slov.) — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.30 Govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 20.10 Mozart 200-letnica rojstva.

Petek, 27. januar:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 11.00 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Olimpijske igre 1956 — 14.00 Poročila in objave. Trdi orehi. Oddaja ugank za stare in mlade (slov.) — 15.45 Glasba iz operete in filma — 18.00 Šlagerji — 18.45 Športni obzorik (slov.) — 19.30 Mozartova opera „Idomeneo“.